

Forslag

til

Lov om ændringer i borgerlig straffelov.

(Forældelse, pornografi, homoseksuel prostitution m. v.).

Fremsat den 28. februar 1967 af justitsministeren.

§ 1.

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 276 af 30. juni 1965, foretages følgende ændringer:

1. § 52, stk. 4, ophæves.

2. I § 76 indsættes som *stk. 5*:

„*Stk. 5.* Såfremt en person, der har konfiskationsansvar efter stk. 1-4, dør, bortfalder hans ansvar. Dette gælder dog ikke konfiskation efter § 75, stk. 1.“

3. *11. kapitel* affattes således:

„11. kapitel.

Ophør af den strafbare handlings retsfølger.

§ 92. En lovovertrædelse straffes ikke, når der er indtrådt forældelse efter §§ 93-94.

§ 93. Forældelsesfristen er

- 1) 2 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 1 år for overtrædelsen, eller når straffen for overtrædelsen ikke ville overstige bøde.
- 2) 5 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 4 år.
- 3) 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 10 år.
- 4) 15 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel på bestemt tid.

Stk. 2. For overtrædelse af denne lovs § 296, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 2, § 297 og § 302 er forældelsesfristen i intet tilfælde Justitsm. j. nr. L.A. 473/66.

154 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag).

mindre end 5 år. Det samme gælder strafansvar for overtrædelser, hvorved nogen unddrager sig betaling af told eller afgifter til det offentlige, eller som er egnede til at medføre, at nogen uberettiget fritages for betaling af sådanne beløb.

Stk. 3. Har nogen ved samme handling begået flere lovovertrædelser, for hvilke der efter stk. 1-2 gælder forskellige forældelsesfrister, skal den længste af disse frister anvendes med hensyn til samtlige overtrædelser.

§ 94. Forældelsesfristen regnes fra den dag, da den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt.

Stk. 2. Når strafbarheden afhænger af eller påvirkes af en indtrådt følge eller anden senere begivenhed, regnes fristen dog først fra følgens eller begivenhedens indtræden.

Stk. 3. Er forholdet begået på et dansk skib uden for riget, regnes fristen fra den dag, da skibet er kommet til dansk havn. Fristens begyndelsestidspunkt kan dog ikke efter denne bestemmelse udskydes i mere end 1 år.

Stk. 4. Forældelsesfristen afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. I sager, der efter retsplejeloven kan afgøres ved vedtagelse af bødeforelæg udfærdiget af politiet, afbrydes forældelsesfristen, når sigtede gøres bekendt med forelægget. I andre tilfælde, hvor straf for en overtrædelse kan pålægges af en administrativ myndighed, afbrydes fristen, når den pågældende gøres bekendt med, at han er sigtet for overtrædelsen.

Stk. 5. Frafaldes forfølgningen, uden at beslutningen herom omgøres af overordnet anklagemyndighed inden for den almindelige omgørelsesfrist, løber forældelsesfristen videre, som om forfølgning ikke havde fundet sted. Dette gælder også, når forfølgningen standses på ubestemt tid. Skyldes standsningsen, at sigtede har undraget sig forfølgningen, medregnes forfølgningstiden dog ikke ved beregningen af forældelsesfristen.

§ 95. Når en handling på grund af forældelse ikke kan straffes, kan den heller ikke medføre retsfølger efter §§ 62-73, § 164, stk. 4, eller § 236, konfiskation eller frakendelse af rettigheder. For konfiskation er forældelsesfristen dog i intet tilfælde mindre end 5 år og for konfiskation efter § 75, stk. 1, ikke mindre end 10 år.

§ 96. Adgang til privat påtale og til at begære offentlig påtale bortfalder, når den berettigede ikke har anlagt sag eller fremsat begæring inden 6 måneder, efter at han har fået sådan kundskab, at han har tilstrækkeligt grundlag for sagsanlæg eller fremsættelse af påtalebegæring.

Stk. 2. Er der flere påtaleberettigede eller flere skyldige, regnes fristen særskilt for hver af dem. Såfremt fristen for begæring om offentlig påtale er overskredet for en af de skyldige, men ikke for de øvrige, beror det dog på anklagemyndighedens afgørelse, om en begæring om påtale mod disse skal tages til følge.

Stk. 3. Adgangen til at rejse privat påtale eller begære offentlig påtale bortfalder, når 6 måneder er forløbet efter den forurettedes død.

Stk. 4. Fører en privat påtalt sag ikke til afgørelse af strafpåstanden, løber fristen videre, således at den tid, hvori forfølgning har fundet sted, ikke medregnes.

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1-4 finder også anvendelse med hensyn til de retsfølger, der omtales i § 273, dog at forældelsesfristen er 3 år.

§ 97. Idømt frihedsstraf og andre retsfølger af frihedsberøvende karakter bortfalder ved forældelse efter reglerne i stk. 2-6.

Stk. 2. Forældelsesfristen er

- 1) 5 år for hæfte, fængsel indtil 1 år, ungdomsfængsel samt helbredelsesanstalt for drankere,

- 2) 10 år for fængsel i mere end 1 år, men ikke over 4 år, samt for arbejdsdshus og foranstaltninger efter § 70.

- 3) 15 år for fængsel i mere end 4 år, men ikke over 8 år, samt for sikkerhedsforvaring.

- 4) 20 år for fængsel på tid over 8 år.

Stk. 3. Forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, da dommen efter lovgivningens almindelige regler kunne fuldbyrdes.

Stk. 4. I forældelsesfristen medregnes ikke den tid, i hvilken

- 1) fuldbyrdelse er udsat ved betinget dom eller betinget benådning.

- 2) den pågældende udstår anden frihedsstraf eller er undergivet anden straffetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Stk. 5. Forældelsesfristen afbrydes, når fuldbyrdelsen påbegyndes.

Stk. 6. Er der truffet bestemmelse om genindsættelse efter prøveløsladelse eller prøveudskrivning eller efter betinget benådning for en del af en straf, regnes forældelsesfristen for reststraffen eller den resterende del af anden retsfølge fra bestemmelsen om genindsættelse. Afbrydes fuldbyrdelsen på anden måde end ved prøveløsladelse, prøveudskrivning eller benådning, regnes fristen fra afbrydelsen.

§ 97 a. Bøde bortfalder efter 3 år, hvis der ikke forinden er indgivet begæring om udpantning. For bøde på over 3.000 kr. er fristen dog 5 år.

Stk. 2. Forvandlingsstraf for bøde bortfalder efter de i stk. 1 nævnte tidsrum, medmindre dens fuldbyrdelse er påbegyndt forinden.

Stk. 3. Konfiskation bortfalder efter 5 år, medmindre der forinden er indgivet begæring om udlæg. Der kan dog ved dommen fastsættes en frist på indtil 10 år. En sådan frist kan også fastsættes senere ved retskendelse. Spørgsmål herom indbringes af anklagemyndigheden for den ret, der har pådømt sagen i første instans.

Stk. 4. De forældelsesfrister, der omtales i stk. 1 og 3, regnes fra det tidspunkt, da afgørelsen efter lovgivningens almindelige regler kunne fuldbyrdes. I fristerne medregnes ikke den tid, i hvilken fuldbyrdelse er udsat ved betinget dom eller betinget benådning.

§ 97 b. Strafferetlige retsfølger kan ikke fuldbyrdes efter den dømtes død.

Stk. 2. Anklagemyndigheden kan dog indbringe spørgsmålet om opretholdelse af en konfiskation for den ret, der har pådømt sagen i første instans. Konfiskationen kan kun opretholdes for så vidt angår genstande eller beløb, der er indvundet som udbytte ved den strafbare handling, eller som svarer til sådant udbytte. Retten kan ændre bestemmelsen om konfiskation, således at der i stedet for genstande konfiskeres et beløb. Rettens afgørelse træffes ved kendelse.

Stk. 3. Afgørelser efter § 164, stk. 4, og § 273, stk. 2, kan fuldbyrdes efter den dømtes død.

§ 97 c. På samme måde som for straf kan der benådes for retsfølger efter § 62, § 65, § 72 og § 73 samt med hensyn til konfiskation.“

4. § 164, stk. 1-3, affattes således:

„Stk. 1. Den, der afgiver urigtige oplysninger til offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, straffes med hæfte eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der tilintetgør, forvansker eller bortskaffer bevis eller tilvejebringer falsk bevis med forsæt til, at nogen derved sigtes eller dømmes for et strafbart forhold.

Stk. 3. Den, der foretager en handling som nævnt i stk. 1 og 2 med forsæt til, at han selv eller en anden med dennes samtykke derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, som han ikke har begået, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 1 år.“

5. I § 165 ændres:

„øvrigheden“ til: „offentlig myndighed“ og „kongen, rigsdagen, domstol eller øvrighed“ ændres til: „sådan myndighed“.

6. § 199, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

„Efterkommes pålægt ikke, straffes den pågældende med hæfte eller med fængsel indtil 1 år.“

7. § 210 affattes således:

„**§ 210.** Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linie, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år.

Stk. 3. Har anden kønslig omgængelse end samleje fundet sted, bliver en forholdsmæssig mindre straf at anvende.“

8. §§ 216-218 affattes således:

„**§ 216.** Den, der tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold eller ved fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel indtil 10 år.

Stk. 2. Med vold sidestilles hensættelse af kvinden i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

§ 217. Den, der ved ulovlig tvang, jfr. § 260, skaffer sig samleje med en kvinde, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre højere straf er forskyldt efter § 216.

§ 218. Den, der ved udnyttelse af en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed skaffer sig samleje uden for ægteskab med hende, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en kvinde, der befinder sig i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216.

9. § 225, stk. 3, ophæves.

10. § 230 ophæves.

11. § 234 affattes således:

„**§ 234.** Med bøde, hæfte eller under skærpendinge omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder straffes den, der

- 1) tilbyder eller overlader en person under 18 år utugtige billeder eller genstande.
- 2) offentliggør eller udbreder eller i sådan hensigt forfærdiger eller indfører utugtige billeder eller genstande.
- 3) foranstalter offentlige foredrag, forestillinger eller udstillinger af utugtigt indhold.“

12. § 235 ophæves.

13. I § 236, stk. 1, ændres:

„217, stk. 1, 218“ to steder til: „217, 218, stk. 1,“ og

„§ 225, stk. 2 og 3“ ændres til: „§ 225, stk. 2“.

14. I § 273, stk. 2, ændres:

„Den, som kendes skyldig i en ærefornærmende sigtelse“ til:

„Den, der dømmes for en ærefornærmende sigtelse“,

og som 2. pkt. indsættes:

„Dette gælder, selv om dommen alene lyder på mortifikation efter bestemmelsen i stk. 1.“

15. I § 275, 2. pkt., ændres:

„skal den forurettede kunne begære offentlig påtale“ til:

„kan offentlig påtale dog ske, når den forurettede begærer det“.

§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1967. Den ændring af borgerlig straffelovs § 234, stk. 1, nr. 1 og 2, som er foretaget ved § 1, nr. 11, træder dog først i kraft efter justitsministerens bestemmelse.

Stk. 2. De i § 1 nævnte bestemmelser i borgerlig straffelovs § 76, stk. 5, og §§ 92-97, § 97 b og § 97 c gælder også for lovovertrædelser, der er begået, og retsfølger, der er pålagt, før lovens ikrafttræden. Bestemmelserne i §§ 92-96 finder dog ikke anvendelse i tilfælde, hvor forældelse efter de hidtidige regler er indtrådt før lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 97 a, stk. 1, og 2, jfr. stk. 4, træder først i kraft den 1. juli 1969, men finder da anvendelse også med hensyn til bøder, der er pålagt før bestemmelsens ikrafttræden.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 97 a, stk. 3, jfr. stk. 4, træder i kraft den 1. juli 1972. Den finder da anvendelse også med hensyn til konfiskationer før denne dato. Afgørelse om fristforlængelse efter § 97 a, stk. 3, 2.-4. pkt., kan træffes allerede efter den 1. juli 1967.

Stk. 5. Bestemmelserne i §§ 97 a—97 c om konfiskation finder ikke anvendelse på konfiskationer i henhold til lov nr. 406 af 28. august 1945 om tillæg til lov nr. 259 af 1. juni 1945 angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed. Med hensyn til fuldbyrdelse af disse konfiskationer finder de hidtil gældende regler fortsat anvendelse.

§ 3.

Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for øerne.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Hovedpunkterne i det foreliggende lovforslag er følgende:

1) Ændring af straffelovens kap. 11, der navnlig angår forældelse af strafansvar. Ændringerne betyder, at der i hovedsagen kan tilvejebringes overensstemmelse mellem de nordiske landes regler på dette område.

Denne del af lovforslaget bygger på straffelovrådets betænkning (nr. 433/1966) om strafferetlig forældelse m. v. samt den nordiske strafferetskomité's betænkning af 18. juni 1966, der er optaget som bilag (s. 42-50) i rådets betænkning.

Straffelovrådets indstilling har været forelagt præsidenterne for østre landsret, vestre landsret og Københavns byret, Den danske Dommerforening, rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektøren i København, Foreningen af politimestre i Danmark og direktoratet for fængselsvæsenet samt en række ministerier til udtalelse.

2) Ændringer i visse af straffelovens bestemmelser om sædelighedsforbrydelser:

a) Der foreslås en vis begrænsning af straffelovens § 210 om blodskam.

b) Strafferammen for voldtægt i § 216 foreslås ændret, navnlig således at det nuværende strafminimum på fængsel i 1 år ophæves.

c) Bestemmelsen i § 230 om straf for modtagelse af betaling for homoseksuelt forhold foreslås ophævet.

d) Bestemmelsen om pornografi i § 234 foreslås ændret på flere punkter; den vigtigste ændring er ophævelsen af det nugældende forbud mod offentliggørelse eller udbredelse af pornografiske skrifter.

e) Endelig foreslås det at ophæve straffebestemmelsen i § 235 vedrørende reklamering for svangerskabsforebyggende midler.

Ændringerne vedrørende §§ 234-235 bygger på straffelovrådets betænkning (nr. 435/1966) om pornografi.

Denne betænkning har forud for udarbejdelsen af lovforslaget været forelagt for præsidenterne for østre landsret, vestre landsret og Københavns byret, Den danske Dommerforening, rigsadvokaten, statsadvokaterne, rigspolitietschefen, politidirektøren i København og Foreningen af politimestre i Danmark. Med hensyn til de udtalelser, der foreligger fra den kriminologiske, psykiatriske, psykologiske, sociologiske og pædagogiske sagkundskab, henvises til betænkningen s. 55 ff med bilag.

Om ændringen af § 230 foreligger en indstilling af 4. januar 1967 fra straffelovrådet, som er trykt som bilag 2 til lovforslaget: „Indstilling om straf for homoseksuelle prostitutionsforhold m. v.“ Denne indstilling har justitsministeriet forelagt for statsadvokaterne for København og præsidenten for Københavns byret til udtalelse.

Med hensyn til ændringerne vedrørende blodskam og voldtægt foreligger utrykte udtalelser fra straffelovrådet; rådets udtalelse vedrørende voldtægt er gengivet i lovforslagets bemærkninger nedenfor.

Foruden de ovenfor omtalte ændringer foreslås visse mindre ændringer bl. a. i § 164, § 165 og § 275.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Til nr. 1-3 (§ 52, stk. 4, § 76, stk. 5, og §§ 92-97c).

Disse bestemmelser er i det væsentlige i overensstemmelse med indstillingen i straffelovrådets betænkning om strafferetlig forældelse m. v. Der henvises til betænkningen s. 8-10 (lovudkast) og s. 11-32 (bemærkninger).

Kun på ganske enkelte punkter foreslås ændringer af rådets lovudkast:

Efter rådets udkast ville også strafansvaret for forbrydelser, hvor fængsel på livstid kan idømmes, blive genstand for forældelse (på 25 år), jfr. betænkningen s. 8 (udkastets § 93, stk. 1, nr. 5) og s. 16 f. Justitsministeriet har imidlertid fundet det overvejende betænkeligt, at de alvorligste forbrydelser, herunder navnlig grove drabsforbrydelser, således efter udløbet af en bestemt tidsfrist skulle være unddraget strafforfølgning. I overensstemmelse hermed er § 93, stk. 1, nr. 5, i straffelovrådets udkast ikke medtaget i det foreliggende lovforslag. Man har ud fra samme synspunkter ladet bestemmelsen i § 97, stk. 2, nr. 5, i rådets udkast, hvorefter adgangen til at fuldbyrde idømt fængsel på livstid skulle forældes på 30 år, udgå.

I rådets udkast til § 93, stk. 2, 2. pkt., hvorefter forældelsesfristen ved unddragelse af betaling af indirekte skatter er mindst 5 år, er foretaget en ændring af formuleringen; udtrykket „indirekte skatter“ er erstattet med „told eller afgifter til det offentlige“, jfr. herved den gældende formulering af § 92, nr. 3, sidste pkt.

Da straffelovrådet afgav betænkningen, havde rådet endnu ikke afsluttet behandlingen af spørgsmålet om forældelse af strafansvaret for unddragelse af betaling af direkte skatter (overtrædelser

af skattekontrolloven). Spørgsmålet var endnu genstand for forhandling med finansministeriet, og rådet erklærede at ville afgive en supplerende indstilling, når forhandlingerne var afsluttet. Denne indstilling blev afgivet den 23. november 1966 og går ud på, at spørgsmålet om den nærmere udformning af en foreldelsesregel bør indgå i en almindelig overvejelse af en revision af skattekontrollovens straffebestemmelser. Rådet foreslår derfor, at den gældende regel, hvorefter det omtalte strafansvar er uforældeligt, midlertidigt opretholdes, men at reglen overføres fra straffeloven til skattekontrolloven, jfr. § 12 i det samtidige forslag til lov om ændringer i forskellige lovbestemmelser om forældelse af strafansvar.

Til nr. 4 og 5 (§§ 164 og 165).

Forslaget til ændring af §§ 164 og 165 er i overensstemmelse med en utrykt indstilling fra straffelovrådet af 18. november 1966.

Straffelovrådet har knyttet følgende bemærkninger til ændringsforslaget, som justitsministeriet kan tiltræde:

„Ved den foreslåede nye affattelse af § 164, stk. 1-3, tilsigtes navnlig en kriminalisering af falske selvanmeldelser og af falske anmeldelser af andre, som sker med disses samtykke (stk. 3). De øvrige ændringer i bestemmelserne er overvejende præciseringer og forenklinger af de gældende regler.

Til stk. 1. Denne bestemmelse om straf for indgivelse af anmeldelser mod uskyldige personer svarer til de gældende regler i stk. 1 (og 3). I disse regler er den strafbare handling beskrevet således: „... ved falsk anklage, anmeldelse til eller forklaring for ret eller øvrighed eller ved andre midler søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes for en strafbar handling.“

Det er efter denne affattelse mindre klart, jfr. navnlig udtrykket „andre midler“, hvilke handlingstyper bestemmelsen omfatter; der kan herved henvises til *Hurwitz*, Kriminalret, Speciel del, s. 109. Rådet foreslår en præcisering på dette punkt ved formuleringen „urigtige oplysninger til offentlig myndighed“. Man mener, at denne formulering er tilstrækkelig til at omfatte de skriftlige eller mundtlige tilkendegivelser over for offentlig myndighed, som bør kunne rammes med straf. Man henleder herved opmærksomheden på, at stk. 2 omfatter tilfælde af bevisforvanskning o. lign., og at § 143 indeholder en regel om straf for unkladelse af at fremkomme med oplysninger, der bestemt taler for, at en sigtet eller dømt er uskyldig.

Efter den gældende formulering er strafbarhed betinget af, at gerningsmanden ved sin falske an-

meldelse „*søger at bevirke*, at en uskyldig sigtes eller dømmes...“. Efter bestemmelsens ordlyd betyder den en skærpelse af det ordinære forsætskrav; det synes således ikke tilstrækkeligt, at den pågældende har indset eller anset det for overvejende sandsynligt, at resultatet af hans handling ville blive, at en uskyldig blev sigtet eller dømt; han skal have tilstræbt dette. En sådan fortolkning er dog ikke rimelig; den ville bl. a. gøre bestemmelsen uanvendelig i visse af de tilfælde, hvor en person anmelder en anden person for derved selv at gå fri. Fortolkningen er da heller ikke fastholdt i praksis. Om spørgsmålet kan i øvrigt henvises til *Hurwitz*, Den danske kriminalret, Speciel del, s. 110, og *Waaben*, Det kriminelle forsæt, s. 101. Rådet foreslår en ny formulering, hvorefter det klargøres, at strafansvar alene er betinget af sædvanligt forsæt. En tilsvarende præcisering blev ved straffelovsændringen i 1965 foretaget af § 181, stk. 2.

Efter den foreslåede formulering omfatter bestemmelsen ikke alene tilfælde, hvor en uskyldig sigtes eller dømmes, men også tilfælde, hvor han undergives strafferetlige retsfølger, f. eks. hensættes til udståelse af en straf, der er idømt en anden person. Det er i den strafferetlige teori antaget, at forhold af denne art er omfattet af en analogi af den gældende regel.

Endelig foreslår rådet en forenkling af strafferammen i § 164, stk. 1, således at den højeste straf nu i alle tilfælde bliver fængsel i 6 år. I forbindelse hermed foreslår man at ophæve den særlige straffemme i stk. 3 på fængsel fra 2 til 16 år i tilfælde, hvor forbrydelsen har medført velfærdsfortabelse for nogen, eller hvor dette har været tilsigtet. Denne bestemmelse har hidtil været uden praktisk betydning, og rådet anser den almindelige straffemme i stk. 1 for tilstrækkelig til at omfatte også de her nævnte forhold.

Til stk. 2. Denne bestemmelse om bevisforvanskning m. v. svarer til den gældende regel i stk. 2. Der er foreslået to mindre ændringer. Det fastslås udtrykkeligt, at bestemmelsen også omfatter „tilintetgørelse“ af bevis, smlg. herved affattelsen af § 125, stk. 1, nr. 2. Endvidere foreslås samme formulingsændring vedrørende forsætskravet, som er omtalt ovenfor i bemærkningerne til stk. 1.

Til stk. 3. Det har været anset for tvivlsomt, om den gældende bestemmelse i stk. 1 fandt anvendelse i tilfælde, hvor den falske anmeldelse m. v. er sket med den anmeldtes samtykke, og i tilfælde, hvor en person har anmeldt sig selv som gerningsmand til en strafbar handling, som han ikke har begået. Disse spørgsmål er nu løst ved to højesteretsdomme af 3. juni 1965, jfr. Ugeskrift for Retsvæsen 1965,

s. 620 og 622, hvor det blev antaget, at sådanne anmeldelser ikke er omfattet af bestemmelsen. Der henvises til *le Maire's* kommentarer til disse domme i Ugeskrift for Retsvæsen 1965 B, s. 266.

I overensstemmelse med indstillinger fra samtlige statsadvokater har rigsadvokaten herefter over for justitsministeriet henstillet, at straffeloven søges ændret, således at falsk anmeldelse m. v. gøres strafbar også i tilfælde, hvor den anmeldte har samtykket i anmeldelsen, eller hvor en person anmelder sig selv som skyldig i en lovovertrædelse, som en anden har begået.

Efter straffelovrådets opfattelse er det konsekvent i forhold til de allerede gældende regler i §§ 164-65, at de pågældende forhold gøres strafbare. Falske selvanmeldelser og falske anmeldelser af andre med disses samtykke har for det første lignende uheldige virkninger som de anmeldelser af ikke-begåede forbrydelser, som er omfattet af straffebestemmelsen i § 165; myndighedernes, navnlig politiets, undersøgelsesarbejde kompliceres. Her til kommer, at de nævnte anmeldelser — ligesom de falske anmeldelser, der er omfattet af § 164, stk. 1 — indebærer en risiko for den ideelle skade, som er knyttet til urigtige domfældelser og den heraf følgende kompromittering af den strafferetlige retshåndhævelse. Det kan hævdes, at falsk anmeldelse af en anden med dennes samtykke dog er væsentlig forskellig fra andre falske anmeldelser af uskyldige, idet hensynet til den uskyldige er bortfaldet ved hans samtykke. Denne betragtning er dog kun delvis rigtig. Der kan efter omstændighederne være stærke grunde til at værne en person mod afgivelse af samtykke til falsk anmeldelse, specielt hvor samtykket er resultat af en pression, eller hvor den samtykkende har savnet klar forestilling om samtykkets konsekvenser.

Rådet mener også, at der er et praktisk behov for gennemførelse af en straffebestemmelse af den karakter, rigsadvokaten har foreslået. Trangen til en sådan bestemmelse har allerede vist sig også i andre sager end de to omtalte højesteretsager. Der er i forbindelse med visse typer af lovovertrædelser, herunder navnlig færdselslovovertrædelser, en betydelig fristelse til at indgå aftaler, hvorved en anden end den skyldige „påtager sig ansvaret“; det gælder ikke mindst i sager som den, der er refereret i U.f.R. 1965, s. 622, om færdselslovovertrædelser begået af spirituspåvirket motorfører, hvor færdselssagen kan afgøres med en bøde, såfremt det lykkes føreren og en passager, der ikke var spirituspåvirket, at overbevise politiet og retten om, at passageren var fører, og det derfor er ham, der er

ansvarlig for f. eks. en begået hastighedsover-skrivelse.

På denne baggrund foreslår rådet en regel om straf for den, der afgiver urigtige oplysninger til offentlig myndighed eller foretager bevisforvanskning m. v. med det forsæt, at han selv eller en anden med dennes samtykke derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for en strafbar handling, den pågældende ikke har begået. Der foreslås samme strafferamme som efter § 165.

En nogenlunde tilsvarende bestemmelse er optaget i den norske straffelov (§ 171, nr. 2).

De foreslåede ændringer af § 165, der fastsætter straf for indgivelse af anmeldelse til „øvrigheden“ om strafbare handlinger, der ikke er begået, og indgivelse af falske klagemål til „kongen, rigsdagen og øvrigheden“, er overvejende af redaktionel karakter. Udtrykket „øvrighed“ er uklart og foreslås erstattet med „offentlig myndighed“.

Forslaget vedrørende §§ 164-165 har været forelagt præsidenterne for østre landsret, vestre landsret og Københavns byret samt Den danske Dommerforening til udtalelse. Forinden spørgsmålets forelæggelse for straffelovrådet havde rigsadvokaten som nævnt ovenfor afgivet en indstilling til justitsministeriet.

Til nr. 6 (§ 199).

Efter bestemmelsen i § 199, der anvendes over for prostituerede, straffes den, der undlader at efterkomme pålæg om at søge lovligt erhverv, med fængsel. Det foreslås at åbne mulighed for anvendelse af hæftestraf. Der henvises til straffelovrådets ovenfor omtalte indstilling om straf for homoseksuelle prostitutionsforhold m. v.

Til nr. 7 (§ 210).

Bestemmelsen i § 210 fastsætter straf for blodskam og bestemmer bl. a., at den, der har samleje med en slægtning i opstigende linie, straffes med fængsel indtil 2 år; strafansvaret forudsætter dog, at den pågældende er over 18 år.

§ 210 foreslås nu ændret, således at den beslægtede i nedstigende linie ikke kan straffes, selv om den pågældende er over 18 år.

Næsten alle sager om blodskamsforhold mellem beslægtede i op- og nedstigende linie angår forhold mellem en fader og hans datter. Gennemførelse af straffesag mod datteren i sådanne tilfælde vil i almindelighed være en urimelig belastning for hende — også selv om hun er over 18 år, og i praksis meddeles da næsten også altid tiltalefravald.

Ved at ophæve reglen om strafansvar for den beslægtede i nedstigende linie bringes reglen i overensstemmelse med de tilsvarende regler i Norge og Sverige, således som disse er udformet efter revisioner for få år siden. En sådan begrænsning af strafansvaret er også i øvrigt almindeligt i fremmed ret.

Spørgsmålet har været forelagt straffelovrådet, der i en udtalelse af 31. januar 1967 (utrykt) har oplyst, at ingen af rådets medlemmer finder afgørende betænkeligheder ved ændringen, og at ét af medlemmerne har ønsket at give udtryk for, at det efter hans opfattelse må anbefales, at ændringen søges gennemført.

For den beslægtede i opstigende linie er strafferammen i almindelighed fængsel indtil 6 år. Har han haft kønsligt forhold til en slægtning under 18 år, kan straffen dog stige til fængsel i 10 år. Denne bestemmelse foreslås ophævet. Dette er anbefalet af to af rådets medlemmer. Justitsministeriet er enigt med disse medlemmer, der finder den ordinære strafferamme med et maksimum på 6 år tilstrækkeligt, og i denne forbindelse henviser til, at bestemmelsen i § 222, hvorefter fængsel indtil 12 år efter omstændighederne kan anvendes, finder anvendelse i forbindelse med § 210, hvis slægtningen er under 15 år. Rådets to andre medlemmer har foreslået at opretholde den gældende strafforhøjelsesregel i § 210.

De her omtalte spørgsmål har tidligere været forelagt politi-, anklagemyndighed og domstole til udtalelse.

Til nr. 8 (§§ 216-218).

Forslaget om ændring af disse bestemmelser om voldtægt m. v. er i overensstemmelse med en indstilling fra straffelovrådet af 26. januar 1966. Rådet har ledsaget sit forslag af følgende bemærkninger, som justitsministeriet kan tiltræde:

„Hovedspørgsmålet i rådets overvejelser vedrørende disse paragraffer har været spørgsmålet om ændring af § 216 med hensyn til voldtægtsforbrydelsens lovgivningsmæssige udformning og fastsættelsen af strafferammen for denne forbrydelse. I øvrigt har rådet ved sit forslag til en ændret affattelse af de tre paragraffer tilsigtet en vis forenkling og ajourføring af bestemmelserne samt tilvejebringelse af større overensstemmelse med de tilsvarende norske og svenske regler, der er revideret inden for de seneste år.

Til § 216.

Til stk. 1. Efter den gældende bestemmelse i § 216 om voldtægt straffes den, som tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold, frihedsberøvelse eller frem-

kaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd. Straffen er fængsel fra 1 til 16 år, under særdeles skærpende omstændigheder fængsel på livstid. Har kvinden forud stået i mere varigt kønsligt forhold til gerningsmanden, er straffen fængsel indtil 8 år.

Der har i de seneste år været nogen offentlig debat om denne bestemmelse og dens anvendelse i praksis. Debatten har til dels angået bevisproblemer, men har også omfattet spørgsmål om en ændret udformning af § 216. Der har således været peget på spørgsmålet om generelt at ophæve det nævnte strafminimum på fængsel i 1 år og på spørgsmålet om at foretage en opdeling — til dels efter svensk mønster — af lovbestemmelsen, således at der fastsættes 2 forskellige strafferammer for henholdsvis voldtægt af en særlig grov karakter og voldtægt, hvor der navnlig på grund af et forudgående selskabeligt samvær, eventuelt i forbindelse med en vis letsindighed fra kvindens side, foreligger formildende omstændigheder. Om disse sidstnævnte tilfælde er udtrykket „forberedt voldtægt“ blevet anvendt.

For at få de omtalte spørgsmål nærmere belyst anmodede straffelovrådet ved skrivelser af 7. september 1965 samtlige statsadvokater om forskellige oplysninger. Statsadvokaterne blev anmodet om:

1) at oplyse, om der i årene 1962-1964 var forekommet domme for overtrædelse af § 216, hvor straffen er fastsat til fængsel i 2 år eller derunder, d. v. s. i nærheden af strafferammens minimum.

2) at oplyse, om der inden for denne periode havde været sager, hvor tiltale var rejst — alene eller principalt — efter straffelovens § 216, men hvor domfældelse var sket efter andre bestemmelser, herunder § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang. Formålet med dette spørgsmål var at få belyst, om det gældende strafminimum har den principielt uheldige virkning, at nævningerne bliver betænkelige ved at henføre forhold under § 216, uanset at strafbarhedsbetingelserne efter denne regel er opfyldt.

3) at fremkomme med en mere almindelig vurdering af domspraksis vedrørende valget mellem på den ene side § 216 og på den anden side §§ 232 og 260.

4) at afgive en udtalelse om de retningslinier, anklagemyndigheden følger i praksis ved bedømmelse af, om der er bevismæssigt grundlag for at rejse tiltale efter § 216 i grænsetilfælde, hvor der vel efter de foreliggende oplysninger med rimelighed kan rejses spørgsmål om sådan tiltale, men hvor grundlaget herfor er svækket gennem oplysninger om, at der forud for samlejet eller samlejeforsøget

F. t. l. om ændr. i borgerlig straffelov. (Forældelse, pornografi m. v.).

har været et vist nærmere bekendtskab mellem manden og kvinden, f. eks. selskabeligt samvær.

Fra statsadvokaterne har straffelovrådet herefter modtaget de udbedte oplysninger og udtalelser og et ret omfattende sagsmateriale. Også fra østre og vestre landsret har straffelovrådet fået stillet materiale til rådighed vedrørende voldtægtssager, hvor der har været et vist forudgående bekendtskab mellem gerningsmanden og kvinden.

a) Den omtalte offentlige debat om voldtægtsreglen, bl. a. i tilknytning til nogle konkrete voldtægtssager, har i et vist omfang vedrørt spørgsmålet, om der rejses tiltale og dømmes i tilfælde, hvor kvindens forudgående adfærd har været af en sådan karakter, at manden ikke har haft grund til at anse den ydede modstand for alvorligt ment. Der er her tale om et rent bevisspørgsmål, hvis bedømmelse principielt er uafhængig af lovtekstens indhold, og som rådet derfor ikke skal gå nærmere ind på. Man finder dog grund til at bemærke, at det materiale, der har været forelagt rådet, ikke har vist noget grundlag for den undertiden fremførte kritik, hvorefter der i voldtægtssager, hvor det ovenfor omtalte spørgsmål om kvindens forudgående adfærd er fremme, skulle være en tendens til at tiltale og dømme på utilstrækkeligt bevisgrundlag.

b) For straffelovrådet har det været et hovedspørgsmål, om den gældende lovbestemmelse i § 216 — som omtalt ovenfor — burde opdeles i to voldtægtsregler, herunder en regel med en lavere strafferamme omfattende, hvad der er blevet betegnet som „forberedt voldtægt“.

En opdeling, der til dels er af denne karakter, forekommer i den svenske brottsbalks 6 kap., 1 §. Herefter straffes voldtægt som hovedregel med fængsel fra 2 til 10 år; men i paragraffens 2. stk. bestemmes: „År brottet med hänsyn till kvinnans förhållande till mannen eller eljest att anse som mindre grovt dömes för våldförande till fängelse i högst fyra år.“ — Den norske straffelov har derimod ikke en sådan opdeling.

Den gennemgang af det omtalte sagsmateriale, straffelovrådet har foretaget, har vist, at der i sagerne forekommer en række forskellige momenter af formildende og skærpene karakter. Det synes ikke muligt at trække enkelte, klare momenter frem, der alene skulle kunne begrunde henførelse til en mildere bestemmelse. Skulle man søge at opstille en særlig voldtægtsbestemmelse, der omfattede sådanne tilfælde, hvor en mildere bedømmelse forekommer velbegrundet, måtte bestemmelsen derfor formuleres så vagt, at den ikke ville yde anklagemyndighed og domstole nogen nævneværdig vejledning ved sagernes bedømmelse. Man må også

være opmærksom på, at en bestemmelse, der særlig fremhæver kvindens forhold, kan fremme en uheldig tendens til under bevistførelse og procedure at fremkomme med ufordelagtige oplysninger og udtalelser om kvinden.

I overensstemmelse med udtalelserne fra statsadvokaterne, der har henvist til den konkrete bedømmelse af samtlige den pågældende sags momenter, som er påkrævet ved afgørelsen af disse sager, må straffelovrådet herefter indstille, at § 216 fortsat udformes således, at samtlige voldtægtsforhold undergives en fælles strafferamme. Med hensyn til strafferammens nærmere udformning henvises til bemærkningerne nedenfor under c.

c) Rådet indstiller, at den nuværende strafferamme, der omfatter fængsel fra 1 år til 16 år, under særdeles skærpene omstændigheder fængsel på livstid, ændres til fængsel indtil 10 år.

Det er rådets principielle opfattelse, at det bør foretrækkes i strafferammer at undlade at foreskrive noget *minimum* (bortset fra det minimum, der gælder for vedkommende strafart). Det må påregnes, at sådanne minima vil kunne afskære domstolene fra i det enkelte tilfælde at fastsætte den straf, der findes rimelig efter lovovertrædelsens beskaffenhed og lovovertræderens forhold.

Med hensyn til voldtægt kan det ikke ventes, at adgangen til at idømme straffe under 1 år vil få større praktisk betydning. De foreliggende oplysninger om retspraksis kan på den anden side tages til indtægt for det synspunkt, at en fjernelse af det nugældende minimum på 1 års fængsel vil være velbegrundet. Man skal herom gøre følgende bemærkninger.

Der forekommer i retspraksis tilfælde, hvor de udmålte straffe for fuldbyrdet voldtægt ligger under det niveau af 3-4 års fængsel, der kan anses som det normale for denne forbrydelse. Når straffe på niveauet 1-2 år forekommer, er det udtryk for, at formildende omstændigheder kan gøre sig gældende, og rådet finder det rimeligt, at man ved at fjerne det nuværende minimum åbner mulighed for en større hensyntagen til momenter, der — omend kun i sjældnere tilfælde — taler stærkt for en lempelig udmåling.

Man skal endvidere pege på, at der forekommer sager om fuldbyrdet samleje, hvor man enten ved tiltalebegrænsning eller ved nævningernes afgørelse har henført forholdet under § 232 (blufærdighedskrænkelse) og § 260 (ulovlig tvang) og ikke under § 216. Det er rådets indtryk, at denne retlige bedømmelse forekommer blandt andet i nogle tilfælde, hvor det ville have været mest korrekt at anvende § 216, men hvor undskyldende omstændig-

heder har gjort sig gældende. Den straf, som idømmes efter §§ 232 og 260, ligger jævnlig under 1 års fængsel. Sager som de her omtalte indikerer derfor, at der blandt voldtægtsforbrydelserne forekommer forhold, for hvilke domstolene bør kunne idømme mindre end 1 års fængsel, og det er rimeligt at antage, at man ved at fjerne 1 års minimum i § 216 vil bidrage til at fremme en juridisk mere korrekt bedømmelse af tilfælde, som nu henføres under §§ 232 og 260. Det skal dog fremhæves, at der stadig vil være tilfælde, hvor domfældelse efter de nævnte paragraffer er den korrekte løsning, fordi der savnes tilstrækkeligt bevis vedrørende de objektive og subjektive forhold, som hører til domfældelse for voldtægt.

Rådet foreslår som nævnt *maksimum* i strafferammen nedsat til fængsel i 10 år. I praksis idømmes sjældent højere straffe end fængsel i 4 år. Et maksimum på 10 år vil efter rådets opfattelse være tilstrækkeligt, også med henblik på de groveste voldtægtssager. Ved valget af dette maksimum har rådet i øvrigt lagt vægt på overensstemmelse med den ovenfor nævnte bestemmelse i den svenske brottsbalk.

d) Vedrørende udformningen af forslaget § 216, stk. 1, har man i opregningen af tvangsmidler udeladt „frihedsberøvelse“. Medtagelsen af dette tvangsmiddel i paragraffen kan ikke antages at have nogen selvstændig betydning ved siden af paragraffens øvrige indhold og bestemmelsen i § 217.

e) Rådet foreslår, at den gældende undtagelsesregel i § 216, 2. pkt., ophæves. Reglen, hvorefter strafferammen er fængsel indtil 8 år, når kvinden har stået i mere varigt forhold til gerningsmanden, har efter alt at dømme været uden praktisk betydning, og en lempelsesregel for disse tilfælde vil være overflødig, når § 216 ændres som foreslået ovenfor.

Til stk. 2. Denne bestemmelse betyder, at den, der skaffer sig samleje med en kvinde ved at hensesætte hende i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes for voldtægt. Bestemmelsen svarer i realiteten til den gældende regel i § 217, stk. 2, 2. pkt. Man har imidlertid af systematiske grunde fundet det rigtigst at placere reglen i voldtægtsbestemmelsen.

Til § 217.

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 218. Formuleringen er forenklet og bragt i nærmere overensstemmelse med tilsvarende norske og svenske regler. Den nugældende regel i § 218 indeholder en opregning af forskellige tvangsmidler. Bestemmelsen foreslås nu udformet således, at strafansvaret omfatter tilfælde, hvor en mand

skaffer sig samleje med en kvinde ved anvendelse af ulovlig tvang som angivet i § 260. Den ændrede udformning betyder ingen væsentlig realitetsændring.

Strafferammens maksimum foreslås nedsat fra 6 år til 4 år.

Til § 218.

Bortset fra, at strafmaksimum også her foreslås nedsat fra 6 til 4 års fængsel, er bestemmelsen i alt væsentligt i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i § 217, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt.“

Til nr. 9 (§ 225, stk. 3).

§ 225, stk. 3, fastsætter straf for „den, der under misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person af samme køn under 21 år til kønslig usædelighed med sig.“

Det foreslås at ophæve denne bestemmelse, der ikke har noget anvendelsesområde i praksis. Der henvises til straffelovrådets indstilling om straf for homoseksuelle prostitutionsforhold m. v.

Til nr. 10 (§ 230).

Straffeloven indeholder navnlig to bestemmelser, der tager sigte på at modvirke prostitution.

Efter § 199 skal politiet give en person, „der hængiver sig til lediggang under sådanne forhold, at der er grund til at antage, at han ikke søger at ernære sig på lovlige vis“, pålæg om at søge lovligt erhverv inden en fastsat rimelig tid. Tilslidesættelse af pålægget er strafbar. Denne bestemmelse anvendes over for prostituerede kvinder og siden 1964 i et vist omfang også over for homoseksuelt prostituerede mænd.

I øvrigt er det § 230, som har dannet hovedgrundlaget for den strafferetlige modvirken af den homoseksuelle prostitution. Efter denne bestemmelse straffes den, der modtager betaling for et homoseksuelt forhold. Denne regel er videregående end § 199: Enkeltstående modtagelser af betaling er strafbare, selv om den pågældende i øvrigt har lovligt erhverv, og strafansvar er ikke betinget af nogen forudgående advarsel.

I udvalgsbetænkningen af 1955 om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen blev der på flere punkter foreslået ændringer af den gældende lovgivning med henblik på en mere effektiv bekæmpelse af prostitutionen, bl. a. blev det foreslået at søge gennemført en særlig forsyrg for personer, der er kommet ud i prostitution; i forbindelse hermed foresloges visse ændringer i §§ 199 og 230.

Navnlig på grund af betænkeligheder med de administrative frihedsindgreb, som udvalgets forslag

ville indbære, afstod man i hovedsagen fra at søge dette gennemført.

Spørgsmålet om ændring af reglerne vedrørende den homoseksuelle prostitution drøftedes i folketinget i forbindelse med behandlingen af forslagene til lov nr. 163 af 31. maj 1961 og lov nr. 212 af 4. juni 1965 om ændringer i borgerlig straffelov. Om behandlingen af forslaget til den sidstnævnte lov henvises til Folketingstidende 1964-65, Folketingets forhandlinger sp. 1970-71, 2523-25, 2529, 2532-33, 2543, 2550, Tillæg B sp. 801, Folketingets forhandlinger sp. 5537-46, 5548-56 og 5791. Som det fremgår heraf drøftedes bl. a. spørgsmålet om ophævelse af § 230.

Justitsministeriet anmodede derefter straffelovsrådet om at behandle dette spørgsmål.

Straffelovsrådets indstilling herom er optrykt som bilag 2 til lovforslaget.

Rådets flertal (3 medlemmer) har indstillet, at § 230 opretholdes, men ændres, således at strafansvar betinges af en forudgående advarsel fra politiets side.

Et mindretal (1 medlem) foreslår, at § 230 ophæves.

Det foreliggende lovforslag er i overensstemmelse med mindretallets indstilling. Idet man i øvrigt henviser til de oplysninger og den argumentation, der anføres i rådets indstilling, skal man anføre følgende som begrundelse for ophævelse af bestemmelsen.

Justitsministeriet mener som udgangspunkt at måtte fremhæve, at § 230 — også selv om bestemmelsen ændres som foreslået af straffelovsrådets flertal — giver anledning til væsentlige betænkeligheder, dels på grund af bestemmelsens forhold til principielle strafferetlige synspunkter, dels fordi den kan medføre, at strafforfølgning indledes i tilfælde, hvor dette virker uheldigt.

Det synes ikke stemmende med ellers anerkendte strafferetlige synspunkter, at den, der modtager betaling for homoseksuelt forhold, straffes, medens betalerens forhold er straffrit (medmindre betalingsmodtageren er under 18 år, jfr. § 225, stk. 2). Denne ansvarsplacering forekommer vel særlig stødende, når det tages i betragtning, at formålet med § 230 navnlig er en beskyttelse af betalingsmodtagerne.

Den anden principielle betænkelighed, der knytter sig til reglen, beror på den forskelsbehandling af den heteroseksuelle og den homoseksuelle prostitution, den medfører, og som er omtalt ovenfor.

Som nævnt vil § 230, også selv om den ændres efter flertallets forslag, kunne give anledning til, at der indledes strafforfølgning i tilfælde, hvor dette synes uheldigt. Det pågældende homoseksuelle

forhold kan forekomme helt uskadeligt, og strafforfølgningen kan indebære en undersøgelse af intime personlige forhold, som betyder en alvorlig belastning for de implicerede personer.

På baggrund af de synspunkter, der er anført ovenfor, mener justitsministeriet ikke, at § 230 bør opretholdes, medmindre grunde af betydelig vægt taler herfor. Sådanne grunde foreligger næppe.

Det er vel muligt, at den homoseksuelle prostitution i højere grad end den heteroseksuelle fremmer asocialitet af forskellig art, herunder kriminalitet — og at den fremmer en asocialitet af alvorligere karakter. Men grundlaget for en nærmere bedømmelse heraf må dog efter det materiale, der er lagt frem ved straffelovsrådets indstilling, forekomme så usikkert, at justitsministeriet finder det overvejende betænkeligt, at § 230 opretholdes.

I denne forbindelse er der grund til at fremhæve, at ophævelsen af bestemmelsen ikke betyder, at myndighederne afskæres fra at søge den homoseksuelle prostitution modvirket. For det første kan der over for den homoseksuelle prostitution anvendes samme foranstaltninger som over for den heteroseksuelle. Der henvises herved navnlig til loven om børne- og ungdomsforsorg, til straffelovens § 199 og § 233, samt til regler i politivedtægterne og i bevarterloven; reglerne er nærmere omtalt i rådets indstilling. Hertil kommer, at reglen i straffelovens § 225, stk. 2, om forbud mod homoseksuelt forhold til en person under 18 år betyder en særlig beskyttelse mod den homoseksuelle ungdomsprostitution.

Alligevel må det nok erkendes, at ophævelsen af § 230 kan komme til at medføre en vis svækkelse af indsatsen over for den homoseksuelle prostitution. Det er derfor vigtigt, at myndighederne i forbindelse med bestemmelsens ophævelse overvejer mulighederne for på andet grundlag, jfr. ovenfor, at øge den nævnte indsats, navnlig gennem anvendelse af forsorgsmæssige foranstaltninger.

Til nr. 11 (§ 234).

Denne bestemmelse indebærer en ret væsentlig ændring af straffelovens pornografieregulering i § 234.

Forslaget bygger som nævnt på straffelovsrådets betænkning om straf for pornografi. Rådets argumentation vedrørende spørgsmålet om ændring af paragraffen indeholdes i betænkningens kapitel VII, s. 46-66. Et resumé af rådets indstilling findes s. 66.

Efter lovforslaget ophæves § 234, stk. 2, om strafforhøjelse ved erhvervsmæssig offentliggørelse af pornografi og stk. 3 om straf for offentliggørelse af skrifter og billeder, der „uden at de kan anses for egentlig utugtige, udelukkende må antages at

have forretningsmæssig spekulation i sanselighed til formål.“ Det drejer sig her om to regler, der gennemførtes i 1939 som skærper af den oprindelige pornografiregel, og der har i straffelovrådet været enighed om, at disse to regler bør ophæves.

Den vigtigste ændring er imidlertid ophævelsen af forbudet i § 234, stk. 1, nr. 2, om offentliggørelse eller udbredelse af utugtige skrifter og — som konsekvens heraf — ophævelse af forbudet i § 234, stk. 1, nr. 1, mod at tilbyde eller overlade personer under 18 år utugtige skrifter. Om dette spørgsmål har der været forskellige opfattelser i straffelovrådet. Lovforslaget er i overensstemmelse med flertalsindstillingen (3 medlemmer), jfr. betænkningen s. 58-60; et af rådets medlemmer (s. 60-61) kunne ikke tilslutte sig forslaget om ophævelsen af de her nævnte bestemmelser.

Hvis § 234 ændres som foreslået, betyder det, at den begrænses til at angå utugtige billeder samt offentlige foredrag, forestillinger og udstillinger af utugtigt indhold. Udtrykket „offentlige forestillinger“ i § 234, nr. 3, omfatter også offentlige filmforevisninger samt radio- og fjernsynsudsendelser; reglen om disse udsendelser kan ikke ventes at få nævneværdig praktisk betydning, og der er derfor ikke fundet anledning til udtrykkeligt at omtale dem i lovtæksten.

Til nr. 12 (§ 235).

Bestemmelsen i § 235 fastsætter straf for den, „der på forærgelig måde reklamerer for eller udbyder til salg genstande eller stoffer, der er tjenlige til at forebygge svangerskab“, samt for den, „der uden udtrykkelig anmodning udsender reklamer for sådanne genstande eller stoffer til personer, der ikke driver lovlig handel med disse.“

Det foreslås at ophæve denne bestemmelse. Forslaget er i overensstemmelse med straffelovrådets forslag i dets betænkning om pornografi. Der henvises til betænkningen s. 67-69 og s. 101-102 (bilag 14 og 15).

Til nr. 13 (§ 236).

Ændringen er af rent redaktionel karakter og en følge af de foreslåede ændringer vedrørende §§ 217-18 og § 225, jfr. ovenfor under nr. 8 og 9.

Til nr. 14 (§ 273).

Efter § 273, stk. 2, kan den, som kendes skyldig i en ærefornærmende sigtelse, „efter den fornærmedes påstand tilpligtes til ham at udrede en af retten fastsat sum til bestridelse af omkostningerne ved kundgørelse i en eller flere offentlige tidender

enten af domsslutningen alene eller tillige af domsgrundene.“

Der foreslås en mindre ændring af den bestemmelse. Forslaget er i overensstemmelse med straffelovrådets indstilling i betænkningen om strafferetlig forældelse m. v. Der henvises til betænkningen s. 10 og s. 32, jfr. s. 25.

Til nr. 15 (§ 275).

Efter § 275 er overtrædelser af straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser som hovedregel undergivet privat påtale. Paragraffens 2. og 3. pkt. angiver imidlertid visse overtrædelser, hvor „den forurettede (skal) kunne begære offentlig påtale“. Dette gælder f. eks. med hensyn til husfredskrænkelser, jfr. straffelovens § 264. Den citerede formulering kan give anledning til fortolkningstvivl og foreslås erstattet af den formulering, som anvendes i andre tilsvarende påtalerregler i lovgivningen: „offentlig påtale (kan) ske, når den forurettede begærer det.“

Til § 2.

Denne bestemmelse indeholder regler om ikrafttræden (stk. 1) samt visse overgangsregler (stk. 2-5).

Efter stk. 1 skal ophævelsen af forbudsbestemmelserne i § 234, stk. 1, nr. 1 og 2, vedrørende utugtige skrifter først træde i kraft efter justitsministerens bestemmelse. Begrundelsen herfor er, at ophævelsen forudsætter opsigelse af overenskomsten af 12. september 1923 til undertrykkelse af udbredelse af og handel med utugtige offentliggørelser, jfr. bekendtgørelse nr. 212 af 30. juni 1930.

Overgangsreglerne i stk. 2-4 er i overensstemmelse med straffelovrådets indstilling i betænkningen om strafferetlig forældelse m. v., jfr. s. 10 (§ 2) og s. 32-33 (bemærkninger).

Som stk. 5 er efter henstilling fra finansministeriet optaget en bestemmelse om, at de nye regler om bortfald af konfiskation ved forældelse m. v. ikke finder anvendelse på konfiskationer, der er idømt efter den såkaldte værnemagerlov nr. 406 af 28. august 1945. Det er fundet rigtigst, at disse konfiskationsbeløb fortsat inddrives efter de hidtil gældende retningslinier. Det bemærkes i denne forbindelse, at de nye regler heller ikke omfatter beløb, der er pålagt i henhold til lov nr. 499 af 9. oktober 1945 om avancebegrænsning vedrørende visse leverancer og arbejder m. v., omfattet af lov nr. 330 af 12. juli 1945 om revision af visse tyske betalinger, eller i henhold til lov nr. 500 af 9. oktober 1945 om tilbagebetaling af fortjeneste ved erhvervsvirksomhed m. v. i tysk interesse.

Bilag 1.

I dette bilag opføres i venstre spalte de i lovforslagets § 1 nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

Gældende formulering.

§ 52. — — — — —

Stk. 4. Bøde kan ikke uden særlig lov-hjemmel kræves betalt i den bødefældtes dødsbo eller inddrives hos nogen anden end den bødefældte.

§ 76. Konfiskation efter § 75, stk. 1, kan ske hos den, hvem udbyttet er tilfaldet umiddelbart ved den straffbare handling.

Stk. 2. Konfiskation af de i § 75, stk. 2 og 3, nævnte genstande og værdier kan ske hos den, der er ansvarlig for lovovertrædel-sen, og hos den, på hvis vegne han har handlet.

Stk. 3. Særlig sikrede rettigheder over genstande, der konfiskeres, bortfalder kun efter rettens bestemmelse under betingelser svarende til de i stk. 2 anførte.

Stk. 4. Har en af de i stk. 1 og 2 nævnte personer efter den straffbare handling foretaget dispositioner over udbytte eller genstande af den i § 75, stk. 2, omhandlede beskaffenhed eller rettigheder herover, kan det overdragne eller dets værdi konfiskeres hos erhververen, såfremt denne var bekendt med det overdragnes forbindelse med den straffbare handling eller har udvist grov uagtsomhed i denne henseende, eller hvis overdragelsen er sket som gave.

Forslaget.

1. § 52, *stk. 4.*, ophæves.

2. I § 76 indsættes som *stk. 5*:

„*Stk. 5.* Såfremt en person, der har konfiskationsansvar efter stk. 1-4, dør, bortfalder hans ansvar. Dette gælder dog ikke konfiskation efter § 75, stk. 1.“

*Gældende formulering.***§ 92.** Strafansvar bortfalder

1) ved den skyldiges død, jfr. herved § 52, stk. 4,

2) ved eftergivelse af den forurettede, inden sagen er optaget til dom, når lovovertrædelsen er genstand for privat påtale, eller inden påtale er begæret, når lovovertrædelsen kun efter den forurettedes begæring påtales af det offentlige,

3) for så vidt angår overtrædelse af nærværende lov ved forældelse overensstemmende med bestemmelserne i §§ 93 og 94, dog at strafansvar for de i 16. kapitel og i §§ 296, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 2, og 297 omhandlede forbrydelser ikke forældes. Ved andre lovovertrædelser, for hvilke særlige regler om forældelse ikke er givet, afgør retten, dersom betingelserne for forældelse efter de nævnte bestemmelser er til stede, om strafansvaret kan bortfalde. Strafansvar for overtrædelse af love om offentlige skatter og afgifter, hvorved pligtige ydelser søges unddraget det offentlige, forældes dog ikke uden særlig hjemmel.

§ 93. Forældelsesfristen er

1) 2 år, når den for lovovertrædelsen pådragne straf ikke ville overstige bøde eller hæfte,

2) 5 år, når straffen ville blive fængsel ikke over 1 år, og

3) 10 år, når straffen ville blive større, men den højeste for gerningen foreskrevet straf ikke overstiger fængsel i 6 år.

Stk. 2. Har nogen begået flere lovovertrædelser, for hvilke strafansvaret i henhold til stk. 1 ville være forældet, hvis hvert forhold bedømtes for sig, indtræder forældelsen dog kun, hvis den for samtlige lovovertrædelser under ét forskyldte straf ikke overstiger de i stk. 1 fastsatte grænser.

Stk. 3. Hvis strafansvaret for en forbrydelse herefter ikke er forældet, men der fra forbrydelsens udøvelse er forløbet 10 år, afgør justitsministeren, om påtale skal finde sted.

Forslaget.

§ 92. En lovovertrædelse straffes ikke, når der er indtrådt forældelse efter §§ 93-94.

§ 93. Forældelsesfristen er

1) 2 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 1 år for overtrædelsen, eller når straffen for overtrædelsen ikke ville overstige bøde.

2) 5 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 4 år.

3) 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 10 år.

4) 15 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel på bestemt tid.

Stk. 2. For overtrædelse af denne lovs § 296, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 2, § 297 og § 302 er forældelsesfristen i intet tilfælde mindre end 5 år. Det samme gælder strafansvar for overtrædelser, hvorved nogen unddrager sig betaling af told eller afgifter til det offentlige, eller som er egnede til at medføre, at nogen uberettiget fritages for betaling af sådanne beløb.

Stk. 3. Har nogen ved samme handling begået flere lovovertrædelser, for hvilke der efter stk. 1-2 gælder forskellige forældelsesfrister, skal den længste af disse frister anvendes med hensyn til samtlige overtrædelser.

Gældende formulering.

§ 94. Forældelsesfristen løber fra den dag, da den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt. Er handlingens strafbarhed gjort afhængig af en senere begivenhed, løber forældelsesfristen dog ført fra dens indtræden. Fristen afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den pågældende er betegnet som sigtet. Standses den påbegyndte forfølgning på ubestemt tid, løber forældelsen videre, som om forfølgning ikke havde fundet sted. Skyldes standsningen, at sigtede har unddraget sig forfølgningen, medregnes forfølgningstiden dog ikke ved beregningen af forældelsesfristen.

Stk. 2. Er den strafbare handling begået på dansk skib udenfor riget, løber fristen først fra den dag, da skibet er kommet til dansk havn eller til et sted med dansk konsulat, dog således at fristens begyndelse ikke udsættes længere end 1 år.

§ 95. Når strafansvar er bortfaldet ved forældelse, kan de i §§ 62-73 omhandlede foranstaltninger ikke anvendes, ej heller de i § 79 omhandlede rettigheder frakendes den skyldige.

Stk. 2. De i §§ 62-73 omhandlede sikkerhedsforanstaltninger skal ikke kunne bringes til anvendelse, når der er forløbet 10 år, efter at den pågældende handling blev begået.

§ 96. Adgang til privat påtale og til at begære offentlig påtale bortfalder, når påtale ikke er sket, eller begæring ikke er fremsat inden 3 måneder efter, at den berettigede er kommet til kundskab om gerningsmanden. Er der mere end én skyldig, regnes fristen særskilt for hver af dem. Såfremt

Forslaget.

§ 94. Forældelsesfristen regnes fra den dag, da den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt.

Stk. 2. Når strafbarheden afhænger af eller påvirkes af en indtrådt følge eller anden senere begivenhed, regnes fristen dog først fra følgens eller begivenhedens indtræden.

Stk. 3. Er forholdet begået på et dansk skib uden for riget, regnes fristen fra den dag, da skibet er kommet til dansk havn. Fristens begyndelsestidspunkt kan dog ikke efter denne bestemmelse udskydes i mere end 1 år.

Stk. 4. Forældelsesfristen afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. I sager, der efter retsplejeloven kan afgøres ved vedtagelse af bødeforelæg udfærdiget af politiet, afbrydes forældelsesfristen, når sigtede gøres bekendt med forelægget. I andre tilfælde, hvor straf for en overtrædelse kan pålægges af en administrativ myndighed, afbrydes fristen, når den pågældende gøres bekendt med, at han er sigtet for overtrædelsen.

Stk. 5. Frafaldes forfølgningen, uden at beslutningen herom omgøres af overordnet anklagemyndighed inden for den almindelige omgørelsesfrist, løber forældelsesfristen videre, som om forfølgning ikke havde fundet sted. Dette gælder også, når forfølgningen standses på ubestemt tid. Skyldes standsningen, at sigtede har unddraget sig forfølgningen, medregnes forfølgningstiden dog ikke ved beregningen af forældelsesfristen.

§ 95. Når en handling på grund af forældelse ikke kan straffes, kan den heller ikke medføre retsfølger efter §§ 62-73, § 164, stk. 4, eller § 236, konfiskation eller frakendelse af rettigheder. For konfiskation er forældelsesfristen dog i intet tilfælde mindre end 5 år og for konfiskation efter § 75, stk. 1, ikke mindre end 10 år.

§ 96. Adgang til privat påtale og til at begære offentlig påtale bortfalder, når den berettigede ikke har anlagt sag eller fremsat begæring inden 6 måneder, efter at han har fået sådan kundskab, at han har tilstrækkeligt grundlag for sagsanlæg eller fremsættelse af påtalebegæring.

Gældende formulering.

fristen for at begære offentlig påtale er oversiddet for så vidt angår en af de skyldige, men ikke i forhold til de øvrige, beror det dog på påtalemyndigheden, om en begæring om påtale mod disse skal tages til følge. Endvidere bortfalder adgangen til at rejse privat påtale eller begære offentlig påtale, når 3 måneder er forløbet efter den forurettedes død.

Stk. 2. Fører en privat påtalt sag ikke til afgørelse af strafpåstanden, løber fristen videre, således at den tid, i hvilken forfølgning har fundet sted, ikke medregnes.

§ 97. Adgangen til at fuldbyrde straf af bøde, hæfte samt af fængsel ikke over 1 år bortfalder efter 5 års forløb. Efter 10 års forløb kan ingen straffedom fuldbyrdes uden justitsministerens påbud.

Stk. 2. I ovennævnte frister medregnes ikke den tid, i hvilken straffens fuldbyrdelse har været udsat i medfør af § 56 eller ikke har kunnet påbegyndes på grund af frihedsstrafs udståelse eller indsættelse i arbejds- hus, forvaringsanstalt eller helbredelsesanstalt for drankere.

Forslaget.

Stk. 2. Er der flere påtaleberettigede eller flere skyldige, regnes fristen særskilt for hver af dem. Såfremt fristen for begæring om offentlig påtale er overskredet for en af de skyldige, men ikke for de øvrige, beror det dog på anklagemyndighedens afgørelse, om en begæring om påtale mod disse skal tages til følge.

Stk. 3. Adgangen til at rejse privat påtale eller begære offentlig påtale bortfalder, når 6 måneder er forløbet efter den forurettedes død.

Stk. 4. Fører en privat påtalt sag ikke til afgørelse af strafpåstanden, løber fristen videre, således at den tid, hvori forfølgning har fundet sted, ikke medregnes.

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1-4 finder også anvendelse med hensyn til de retsfølger, der omtales i § 273, dog at forældelsesfristen er 3 år.

§ 97. Idømt frihedsstraf og andre retsfølger af frihedsberøvende karakter bortfalder ved forældelse efter reglerne i stk. 2-6.

Stk. 2. Forældelsesfristen er

- 1) 5 år for hæfte, fængsel indtil 1 år, ungdomsfængsel samt helbredelsesanstalt for drankere.
- 2) 10 år for fængsel i mere end 1 år, men ikke over 4 år, samt for arbejds- og foranstaltninger efter § 70.
- 3) 15 år for fængsel i mere end 4 år, men ikke over 8 år, samt for sikkerhedsforvaring.
- 4) 20 år for fængsel på tid over 8 år.

Stk. 3. Forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, da dommen efter lovgivningens almindelige regler kunne fuldbyrdes.

Stk. 4. I forældelsesfristen medregnes ikke den tid, i hvilken

- 1) fuldbyrdelse er udsat ved betinget dom eller betinget benådning.
- 2) den pågældende udstår anden frihedsstraf eller er undergivet anden straffetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Stk. 5. Forældelsesfristen afbrydes, når fuldbyrdelsen påbegyndes.

Stk. 6. Er der truffet bestemmelse om genindsættelse efter prøveløsladelse eller prøvedskrivning eller efter betinget benådning

*Gældende formulering.**Forslaget.*

for en del af en straf, regnes forældelsesfristen for reststraffen eller den resterende del af anden retsfølge fra bestemmelsen om genindsættelse. Afbrydes fuldbyrdelsen på anden måde end ved prøveløsladelse, prøveudskrivning eller benådning, regnes fristen fra afbrydelsen.

§ 97 a. Bøde bortfalder efter 3 år, hvis der ikke forinden er indgivet begæring om udpantning. For bøde på over 3.000 kr. er fristen dog 5 år.

Stk. 2. Forvandlingsstraf for bøde bortfalder efter de i stk. 1 nævnte tidsrum, medmindre dens fuldbyrdelse er påbegyndt forinden.

Stk. 3. Konfiskation bortfalder efter 5 år, medmindre der forinden er indgivet begæring om udlæg. Der kan dog ved dommen fastsættes en frist på indtil 10 år. En sådan frist kan også fastsættes senere ved retskendelse. Spørgsmålet herom indbringes af anklagemyndigheden for den ret, der har pådømt sagen i første instans.

Stk. 4. De forældelsesfrister, der omtales i stk. 1 og 3, regnes fra det tidspunkt, da afgørelsen efter lovgivningens almindelige regler kunne fuldbyrdes. I fristerne medregnes ikke den tid, i hvilken fuldbyrdelse er udsat ved betinget dom eller betinget benådning.

§ 97 b. Strafferetlige retsfølger kan ikke fuldbyrdes efter den dømtes død.

Stk. 2. Anklagemyndigheden kan dog indbringe spørgsmålet om opretholdelse af en konfiskation for den ret, der har pådømt sagen i første instans. Konfiskationen kan kun opretholdes for så vidt angår genstande eller beløb, der er indvundet som udbytte ved den strafbare handling, eller som svarer til sådant udbytte. Retten kan ændre bestemmelsen om konfiskation, således at der i stedet for genstande konfiskeres et beløb. Rettens afgørelse træffes ved kendelse.

Stk. 3. Afgørelser efter § 164, stk. 4, og § 273, stk. 2, kan fuldbyrdes efter den dømtes død.

§ 97 c. På samme måde som for straf kan der benådes for retsfølger efter § 62, § 65, § 72 og § 73 samt med hensyn til konfiskation.

Gældende formulering.

§ 164. Den, som ved falsk anklage, anmeldelse til eller forklaring for ret eller øvrighed eller ved andre midler søger at bevirke, at en uskyldig sigtes eller dømmes for en strafbar handling, straffes, hvis denne ikke kan medføre højere straf end hæfte i 3 måneder, med hæfte eller med fængsel indtil 3 år, i andre tilfælde med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Det samme gælder, når nogen ved forvanskning eller bortskaffelse af bevis eller tilvejebringelse af falsk bevis søger at bevirke, at en anden sigtes eller dømmes for en strafbar handling.

Stk. 3. Har forbrydelsen medført velfærdsfortabelse for nogen eller har sådant været tilsigtet, er straffen fængsel fra 2 til 16 år.

§ 165. Den, der til øvrigheden anmelder en strafbar handling, der ikke er begået, såvel som den, der til kongen, rigsdagen, domstol eller øvrighed indgiver falske klage-mål, straffes med bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år.

§ 199. Hengiver nogen sig til lediggang under sådanne forhold, at der er grund til at antage, at han ikke søger at ernære sig på lovlig vis, skal der af politiet gives ham pålæg om at søge lovligt erhverv inden en fastsat rimelig frist og så vidt muligt anvises ham sådant erhverv. Efterkommes pålægget ikke, straffes den pågældende for løsgængeri med den i § 198 foreskrevne straf. Pålægget har gyldighed for 5 år.

Stk. 2. Som lovligt erhverv anses ikke spil, utugt eller understøttelse fra kvinder, der ernærer sig ved utugt.

§ 210. For blodskam straffes med fængsel indtil 6 år den, som har samleje med slægtning i nedstigende linie, og med fængsel indtil 2 år den, som har samleje med slægtning i opstigende linie eller med broder eller søster. Har samlejet fundet sted med en slægtning i nedstigende linie under 18 år, er straffen fængsel indtil 10 år.

Forslaget.

4. § 164, stk. 1-3, affattes således:

„*Stk. 1.* Den, der afgiver urigtige oplysninger til offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, straffes med hæfte eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der tilintetgør, forvansker eller bortskaffer bevis eller tilvejebringer falsk bevis med forsæt til, at nogen derved sigtes eller dømmes for et strafbart forhold.

Stk. 3. Den, der foretager en handling som nævnt i stk. 1 og 2 med forsæt til, at han selv eller en anden med dennes samtykke derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, som han ikke har begået, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 1 år.“

5. I § 165 ændres:

„øvrigheden“ til: „offentlig myndighed“, og „kongen, rigsdagen, domstol eller øvrighed“ ændres til: „sådan myndighed“.

6. § 199, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

„Efterkommes pålægget ikke, straffes den pågældende med hæfte eller med fængsel indtil 1 år.“

7. § 210 affattes således:

„**§ 210.** Den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linie, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år.

Gældende formulering.

Stk. 2. Har anden kønslig omgængelse end samleje fundet sted, bliver en forholdsmæssig mildere straf at anvende.

Stk. 3. Straffri er den i nedstigende linie beslægtede under 18 år. Ved samleje mellem søskende kan straffen bortfalde for den, der ikke er fyldt 16 år.

§ 216. Den, som tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold, frihedsberøvelse eller fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel fra 1 til 16 år, under særdeles skærpende omstændigheder på livstid. Har kvinden forud stået i mere varigt kønsligt forhold til gerningsmanden, er straffen fængsel indtil 8 år.

§ 218. Med fængsel indtil 6 år straffes, for så vidt tilfældet ikke falder ind under § 216 eller § 217, stk. 1 og 2, den, som ved trusel om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold skaffer sig samleje med en kvinde.

§ 217. Den, der ved udnyttelse af en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed skaffer sig samleje uden for ægteskab med hende, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der udenfor ægteskab skaffer sig samleje med en kvinde, som befinder sig i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig gerningen eller forstå dens betydning. Har gerningsmanden selv i den nævnte hensigt bragt kvinden i sådan tilstand, straffes han som i § 216 bestemt.

§ 225. — — — — —

Stk. 3. Med fængsel indtil 3 år straffes den, der under misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person af samme køn under 21 år til kønslig usædelighed med sig.

§ 230. Modtager nogen betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn, straffes han med hæfte eller med fængsel indtil 1 år.

Forslaget.

Stk. 3. Har anden kønslig omgængelse end samleje fundet sted, bliver en forholdsmæssig mindre straf at anvende.“

8. §§ 216-218 affattes således:

„**§ 216.** Den, der tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold eller ved fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel indtil 10 år.

Stk. 2. Med vold sidestilles hensættelse af kvinden i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

§ 217. Den, der ved ulovlig tvang, jfr. § 260, skaffer sig samleje med en kvinde, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre højere straf er forskyldt efter § 216.

§ 218. Den, der ved udnyttelse af en kvindes sindssygdom eller åndssvaghed skaffer sig samleje uden for ægteskab med hende, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en kvinde, der befinder sig i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen, straffes med fængsel indtil 4 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216.

9. § 225, stk. 3, ophæves.

10. § 230 ophæves.

Gældende formulering.

§ 234. Med bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder straffes den, som

1) tilbyder eller overlader en person under 18 år utugtige skrifter, billeder eller genstande,

2) offentliggør eller udbreder eller i sådan hensigt forfærdiger eller indfører utugtige skrifter, billeder eller genstande,

3) foranstalter offentligt foredrag, forestilling eller udstilling af utugtigt indhold.

Stk. 2. Begås de ovenfor nævnte handlinger i erhvervsmæssigt øjemed, kan kun under særlig formildende omstændigheder straf af bøde anvendes.

Stk. 3. Den, der for vindings skyld offentliggør eller udbreder eller i sådan hensigt forfærdiger eller indfører skrifter eller billeder, der, uden at de kan anses for egentlig utugtige, udelukkende må antages at have forretningsmæssig spekulation i sanselighed til formål, straffes med bøde eller hæfte.

§ 235. Med bøde straffes den, der på forargelig måde reklamerer for eller udbyder til salg genstande eller stoffer, der er tjenlige til at forebygge svangeskab. På samme måde straffes den, der uden udtrykkelig anmodning udsender reklamer for sådanne genstande eller stoffer til personer, der ikke driver lovlig handel med disse.

§ 236. Når nogen dømmes efter §§ 216, 217, stk. 1, 218, 222 og 223, stk. 2, § 224, jfr. en af fornævnte bestemmelser, § 225, stk. 1, jfr. §§ 216, 217, stk. 1, 218 og 222, § 225, stk. 2 og 3, § 226, jfr. en af fornævnte bestemmelser, eller § 232, kan der ved dommen gives ham pålæg om, at han ikke må indfinde sig i offentlige parker eller anlæg, på fællede, ved skoler og legepladser, ved opdragelseshjem, ved sindssygehospitaller og åndssvageanstalter, i bestemt angivne skove og på bestemt angivne badeanstalter og strandbredder.

Forslaget.

11. § 234 affattes således.

„**§ 234.** Med bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder straffes den, der

1) tilbyder eller overlader en person under 18 år utugtige billeder eller genstande.

2) offentliggør eller udbreder eller i sådan hensigt forfærdiger eller indfører utugtige billeder eller genstande.

3) foranstalter offentlige foredrag, forestillinger, eller udstillinger af utugtigt indhold.“

12. § 235 ophæves.

13. I § 236, stk. 1, ændres:

„217, stk. 1, 218“ to steder til: „217, 218, stk. 1,“ og

„§ 225, stk. 2 og 3“ ændres til: „§ 225, stk. 2“.

*Gældende formulering.***§ 273.** — — — — —

Stk. 2. Den, som kendes skyldig i en ærefornærmende sigtelse, kan efter den fornærmedes påstand tilpligtes til ham at udrede en af retten fastsat sum til bestridelse af omkostningerne ved kundgørelse i en eller flere offentlige tidender enten af domsslutningen alene eller tillige af domsgrundene.

§ 275. De i dette kapitel nævnte forbrydelser er med undtagelse af de i §§ 264 a, 266 og 266 a og b omhandlede privat påtale undergivet. I de i §§ 263, stk. 2, 264 og 265 nævnte tilfælde, samt når nogen, der virker eller på den tid, hvorom talen er, virkede i offentlig tjeneste eller hverv, sigtes for et forhold, der kan medføre eller kunne have medført stillingens eller hvervets fortabelse, skal den forurettede kunne begære offentlig påtale. Det samme gælder, når en sigtelse fremsættes i navnløs eller med urigtig eller opdigtet navn forsynet skrivelse.

*Forslaget.***14.** I § 273, *stk. 2*, ændres:

„Den, som kendes skyldig i en æresfornærmende sigtelse“ til:

„Den, der dømmes for en ærefornærmende sigtelse“,

og som 2. pkt. indsættes:

„Dette gælder, selv om dommen alene lyder på mortifikation efter bestemmelsen i stk. 1.“

15. I § 275, *2. pkt.*, ændres:

„skal den forurettede kunne begære offentlig påtale“ til:

„kan offentlig påtale dog ske, når den forurettede begærer det“.

Straffelovrådets indstilling af 4. januar 1967 om straf for homoseksuelle prostitutionsforhold m. v.

I. Lovgivningens behandling af spørgsmålet.

1. § 199 og § 230.

Straffelovens almindelige regel om prostitution findes i § 199:

„*Stk. 1.* Hengiver nogen sig til lediggang under sådanne forhold, at der er grund til at antage, at han ikke søger at ernære sig på lovlig vis, skal der af politiet gives ham pålæg om at søge lovligt erhverv inden en fastsat rimelig frist og så vidt muligt anvises ham sådant erhverv. Efterkommes pålægget ikke, straffes den pågældende for løsgængeri med [fængsel indtil 1 år]. Pålægget har gyldighed for 5 år.

Stk. 2. Som lovligt erhverv anses ikke spil, utugt eller understøttelse fra kvinder, der ernærer sig ved utugt.“

Bestemmelsen har hidtil i første række været anvendt over for den kvindelige prostitution, men i de senere år er den dog også i et vist omfang brugt over for mandlige prostituerede, jfr. nærmere nedenfor s. 29 f.

Selve det at modtage betaling for kønsligt forhold kan ikke straffes efter § 199. Bestemmelsen giver alene mulighed for at skride ind over for prostituerede, der ikke opretholder et lovligt erhverv.

Vedrørende homoseksuelle prostitutionsforhold gælder en særlig straffebestemmelse i § 230:

„Modtager nogen betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn, straffes han med hæfte eller med fængsel indtil 1 år.“

Bestemmelsen hidrører fra den i 1905 gennemførte midlertidige ændring af straffeloven af 1866 (lov nr. 129 af 1. april 1905) § 4, stk. 2: „Samme straf [fængsel eller tvangsarbejde, i gentagelsestilfælde endvidere forbedringshusarbejde indtil 2 år]

ifalder den, der for betaling udøver eller lader sig bruge til uterlighed med andre personer af samme køn, for så vidt almindelig borgerlig straffelovs § 177 ikke medfører højere straf.“

Straffelovsændringen indebar en række skærpselser over for volds- og sædelighedsforbrydelser; den citerede bestemmelse fandtes ikke i det forslag, justitsministeren fremsatte i rigsdagssamlingen 1903-04, men en tilsvarende bestemmelse fandtes i det private lovforslag, der blev fremsat i forbindelse med behandlingen af regeringsforslaget (Rigsdagstidende 1903-04, tillæg A, sp. 3747 ff., § 7, stk. 2). Dette private forslag havde dog begrænset strafbarheden til *erhvervs-mæssigt* forhold.

Som det vil ses, henvises der i bestemmelsen til § 177 i den almindelige straffelov af 1866. Efter denne bestemmelse straffedes „omgængelse mod naturen“ med forbedringshusarbejde. Betydningen af den i 1905 indførte bestemmelse — ved siden af 1866-lovens § 177 — ligger i, at det strafbare område i betalingsforhold blev udvidet til ikke blot at omfatte samlejelignende forhold, men ethvert uterlighedsforhold.

Straffelovstillægget af 1. april 1911, der afløste den midlertidige lov af 1905, indeholdt i § 5 en bestemmelse, der var enslydende med 1905-lovens § 4, stk. 2.

Der tilsigtedes ikke ved den lidt ændrede formulering af reglen i § 230 i *straffeloven af 1930* („Modtager nogen betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn,“) nogen ændring af det strafbare område, jfr. motiverne til det i 1924-25 fremsatte straffelovsforslag (F I, § 232), s. 117.

I straffelovsforslaget af 1928 (F II, § 230) fandtes en regel om, at såvel betalingsmodtageren som betalingsyderen skulle kunne

straffes. Det udtaltes i motiverne (s. 75): „Skønt det må indrømmes, at man lettere må komme det her omhandlede forhold til livs ved kun at straffe den, der modtager betaling, synes det dog stødende at straffe denne, men ikke den betalende.“ Folke-tingsudvalget foreslog imidlertid bestem- melsen ændret i overensstemmelse med for- slaget af 1924, således at kun den, der mod- tager betaling, kan straffes. Det i 1929 fremsatte straffelovsforslag (F III) var på linje hermed.

De synspunkter, der lå bag indstillingen i F II, genfindes i den nedenfor omtalte prostitutionsbetænkning, hvor det s. 89 ud- tales: „Betaleren trues ikke af nogen straffebestemmelse, og han kan frimodigt friste med sin betalingsydelse. Det er et nærliggende spørgsmål, om paragraffens strafferetlige ansvarsfordeling er rimelig . .“

Det bør i denne forbindelse nævnes, at den almindelige kriminalisering af homo- seksuelle forhold mellem voksne mænd, der fandtes i 1866-lovens § 177, blev ophævet ved den nye straffelov, jfr. nedenfor under 2.

I den i 1955 afgivne „Betænkning om foranstaltninger til bekæmpelse af prosti- tutionen“ (bet. nr. 139/1955) blev spørgs- målet om den homoseksuelle prostitution behandlet i kap. IX (s. 79 ff.). Denne side af prostitutionen havde hidtil været ret upåagtet; det blev gennem de i forbindelse med udvalgets arbejde foretagne under- søgelser godtgjort, at den mandlige homo- seksuelle prostitution var et mere alvorligt samfundsproblem, end man hidtil havde ment, og man antog, at dets omfang var tiltagende.

I betænkningen blev der bl. a. stillet for- slag om, at straffelovens § 230 blev ændret, således at forsøgshandlinger blev gjort straf- fri, for så vidt angik personer under 21 år.

Samtidig foretog man — i et udkast til lov om særlig forsorg til bekæmpelse af prosti- tution — en regel om, at der i tilfælde, hvor en person under 21 år gav anledning til begrundet mistanke om, at han på offent- ligt sted i vindingshensigt udbød sig til kønslig usædelighed med personer af samme køn — og hvor politiet skønnede, at fort- sættelse ikke på anden måde kunne fore- bygges — skulle kunne iværksættes nær- mere i lovens fastsatte tvangsmæssige for- sorgsforanstaltninger.

Et mindretal — der i øvrigt var enig i de nævnte forslag, herunder forslaget om at bevare straffehjemmelen i § 230 bortset fra forsøg begået af unge under 21 år — fore- slog yderligere at nedsætte bestemmelsens strenge strafferamme på fængsel i indtil 2 år til hæfte eller fængsel indtil 1 år.

Betænkningens forslag om indførelse af en særlig forsorgslov til bekæmpelse af prosti- tutionen er ikke blevet gennemført. I det forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov, der fremsattes i folketingssam- lingen 1960-61, blev for så vidt angår § 230 alene foreslået ændring af strafferammen i overensstemmelse med mindretallets ind- stilling. Denne ændring blev vedtaget ved lov nr. 163 af 31. maj 1961.

Spørgsmålet om indførelse af en særlig forsorgslov blev ved lovens forelæggelse be- handlet i forbindelse med den kvindelige prostitution. Justitsministeren udtalte her- om (Folketingstidende 1960-61, sp. 1070):

„I prostitutionsbetænkningen foresloges § 199 begrænset til personer over 21 år, og med henblik på unge prostituerede foreslog udvalget en lov om særlig forsorg til be- kæmpelse af prostitutionen. Efter denne lov skulle et særligt administrativt nævn kunne træffe bestemmelse om inddragelse af de unge prostituerede, herunder de såkaldte halvprostituerede, under en særlig forsorg, der efter omstændighederne indebar læn- gerevarende frihedsberøvelse. Om enkelt- heder i forslaget må jeg henvise til betæn- kningen.

Selv om prostitutionen erfaringsmæssigt trækker en ikke ubetydelig kriminalitet med i sit kølvand, vil jeg gerne give tilslutning til det grundsynspunkt, som betænkningen er udtryk for, og hvorefter prostitutionen i højere grad er et socialpolitisk end et krimi- nalpolitisk problem.

Når regeringen alligevel ikke mener at burde gennemføre betænkningens lovudkast, skyldes det i første række, at udkastet med sine vidtgående regler og ubestemte betin- gelser for indgriben over for de unge frem- byder betydelige betæneligheder ud fra et retssikkerhedssynspunkt. Disse betænelig- heder må tillægges afgørende vægt, når der ikke foreligger sikrere holdepunkter for, at der efter udkastets regler kan gennemføres en forsorg, der er mere effektiv end den forsorg, som kan iværksættes på grundlag

af de gældende regler, eller for, at prostitutionen i øvrigt bedre skulle kunne modvirkes efter udkastets regler.

Det er min opfattelse, at foranstaltningerne over for de prostituerede kvinder i de tilfælde, hvor børne- og ungdomsforsorg ikke er anvendelig, fortsat i hovedsagen må bygges på § 199 og reglerne om betingede domme. Jeg skal i denne forbindelse pege på, at de foreslåede nye regler om betingede domme ikke mindst på dette område vil betyde fordele fremfor de gældende regler. Der bør lægges den største vægt på en forbedring af de praktiske forsorgsmæssige foranstaltninger, der gennem § 199 og de betingede domme kan iværksættes over for de prostituerede.“

2. Andre bestemmelser i straffeloven.

Det er klart, at den almindelige strafferetlige behandling af homoseksuelle forhold har betydning ved bedømmelsen af, om der er behov for særlige bestemmelser vedrørende prostitutionsforhold. I det omfang der findes almindelige straffebestemmelser vedrørende homoseksuel udfoldelse, vil man herigennem også have et middel til modarbejdelse af homoseksuelle prostitutionsforhold.

Som det fremgår af det ovenfor anførte, afskaffede man ved straffeloven af 1930 den almindelige strafbarhed af homoseksuelle forhold, således at det strafbare område i hovedsagen begrænsedes til homoseksuelt forhold til børn og unge under visse aldersgrænser. Den i 1961 gennemførte skærpelse af straffelovens bestemmelser, efter hvilken betalingsforholdet blev kriminaliseret også i forhold til den homoseksuelle betalingsyder i tilfælde, hvor den prostituerede var under 21 år, blev på ny ophævet ved straffelovsændringen i 1965. Straffelovrådet har herefter ved sin behandling af spørgsmålet om straf for homoseksuelle prostitutionsforhold måttet gå ud fra, at spørgsmålet om en sådan straffebestemmelse i forhold til betalingsyderen ikke har aktualitet.

Stillingen er herefter den, at den strafferetlige behandling af homoseksuelle forhold — når der ses bort fra § 230 — navnlig frembyder følgende forskelle i forhold til heteroseksuelle forhold:

- a) Bestemmelserne i straffelovens §§ 216-223 sigter alene til heteroseksuelle forhold,

idet der overalt i beskrivelsen af de kriminaliserede forhold anvendes ordet „samleje“.

Er homoseksuelt forhold opnået under tilsvarende omstændigheder — f. eks. ved anvendelse af vold — er handlingen kriminaliseret ved § 225, stk. 1, der er sålydende: „Med fængsel indtil 6 år straffes den, som øver kønslig usædelighed med en person af samme køn under omstændigheder, der svarer til de i §§ 216-220 og 222 angivne“.

Medens der vedrørende de heteroseksuelle kønsfrihedsforbrydelser gælder nuancerede strafferammer med straffemaksima spændende fra fængsel i 1 år (§ 220) til fængsel i 16 år (§ 216, stk. 1), er strafferammen for de tilsvarende homoseksuelle forhold overalt fængsel indtil 6 år. Denne forskel er dog uden væsentlig praktisk betydning.

- b) Efter § 225, stk. 2, straffes den, der øver kønslig usædelighed med en person af samme køn under 18 år, med fængsel indtil 4 år. Straffen kan dog bortfalde, når de pågældende er omtrent jævnbyrdige i alder og udvikling.

For heteroseksuelle forhold er aldersgrænsen derimod 15 år, jfr. § 222, stk. 1.

- c) Efter § 225, stk. 3, straffes den, der under misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person af samme køn under 21 år til kønslig usædelighed med sig, med fængsel indtil 3 år.

I heteroseksuelle forhold straffes derimod kun for forførelse, hvor der foreligger *groft* misbrug, og den forførte er under 18 år, jfr. § 223, stk. 2.

Også § 236 bør nævnes i forbindelse med det her behandlede spørgsmål. Efter denne bestemmelse kan der, når nogen dømmes efter visse bestemmelser, bl. a. § 225, „ved dommen gives ham pålæg om, at han ikke må indfinde sig i offentlige parker eller anlæg, på fælder, ved skoler og legepladser, ved opdragelseshjem, ved sindssygehospitaler og åndssvageanstalter, i bestemt angivne skove og på bestemt angivne badeanstalter og strandbredder“ (stk. 1). Endvidere kan der gives pålæg om, „at de ikke må lade børn under 18 år tage ophold i deres bolig eller uden politiets tilladelse

selv tage ophold hos personer, hvors hvem der opholder sig børn under nævnte alder. Pålæget gælder dog ikke med hensyn til børn, overfor hvilke den domfældte har forsørgelsespligt“ (stk. 2). Overtrædelse af et sådant pålæg straffes med hæfte eller med fængsel indtil 4 måneder (stk. 4). Bestemmelsen indeholder nærmere regler for ophævelse af pålæg (stk. 3).

§ 236 har i den her behandlede sammenhæng navnlig betydning som en yderligere prævention over for forhold, der i forvejen er kriminaliseret ved § 225, navnlig homoseksuelle forbindelser med personer under 18 år. Nogen væsentlig beskyttelse mod betalingsforhold til personer over denne alder vil § 236 ikke kunne yde. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor s. 39.

3. Beværterloven.

I beværterloven, lov nr. 207 af 7. juni 1958, findes forskellige bestemmelser, der kan tjene til at modvirke, at restauranter anvendes som kontaktsteder for den homoseksuelle prostitution. Navnlig følgende bestemmelser kommer herved i betragtning:

§ 32, stk. 2: I beværtninger eller gæstgiverier er det forbudt enhver at skænke eller lade skænke stærke drikke for personer, der ikke er fyldt og heller ikke kan antages at være fyldt 18 år. Politiet kan, når forholdene taler derfor, forbyde beværtere at lade personer under 18 år opholde sig som gæster i vedkommende beværtning.

§ 35, stk. 4: Når en beværtning eller et gæstgiveri drives på en sådan måde, at utugt eller uterlighed der ved fremmes, kan den næringsberettigede, efter at han én gang uden tilstrækkelig virkning er blevet advaret af politiet, såfremt han har ladet det mangle på fornødent tilsyn eller i øvrigt er ansvarlig for de nævnte misligheder, dømmes til at have sin næringsadkomst undergivet politiets bestemmelse og i gentagelsestilfælde til at have den forbrudt.

§ 36: For så vidt det af hensyn til sædeligheden, ædrueligheden eller opretholdelsen af ro og orden må anses for nødvendigt, skal politiet forbyde en beværter eller en gæstgiver i sin virksomhed eller i sin i nær-

heden beliggende bolig eller ejendom som gæster, logerende, medhjælpere o. lign. at have personer, der søger fortjeneste ved utugt. De pågældende skal af politiet navngives og om fornødent påvises for værten. Politiet kan i forbindelse med forbudet forbyde sådanne personer at indfinde sig de nævnte steder.

4. Politivedtægtsbestemmelser.

Den gældende *politivedtægt for København* indeholder i § 9 følgende bestemmelse:

„ Ligeledes er det forbudt på eller ud til gade, vej eller plads at vise uanstændig opførsel, derunder at opfordre til utugt Politiet kan, når dertil findes anledning, forbyde løsgagtige fruentimmere, omdrivere o. lign. personer, der findes på offentlig gade, vej eller plads, at stå stille eller at færdes frem og tilbage på kortere strækninger, og enhver er pligtig til at efterkomme politiets påbud i så henseende.“

I det seneste *udkast til en ny politivedtægt for København* findes i § 5 følgende bestemmelse:

„Det er forbudt på eller ud til en gade eller på andre steder, hvortil der er almindelig adgang, at vise uanstændig opførsel, f. eks. ved uanstændige ord eller handlinger eller ved at opfordre til utugt.“

I § 6 bestemmes:

„Politiet kan forbyde enhver, der opholder sig på en gade, at stå stille der eller at færdes frem og tilbage på kortere strækninger, når den pågældendes ophold eller færden er egnet til at medføre ulempe for omboende eller forbipasserende, eller der er begrundet formodning om, at den pågældende på dette sted udøver et ulovligt erhverv.“

Stk. 2. Har en person flere gange på samme gadestrækning eller i de dertil stødende nødtørftsanstalter, porte, udkørsler o. lign. overtrådt bestemmelserne i §§ 3-5, og er der grund til at befrygte, at den pågældende vil gentage forseelserne inden for det nævnte område, kan politiet meddele den pågældende forbud imod inden for et angivet tidsrum, der ikke kan overstige 2 år, at færdes frem og tilbage eller at tage ophold på gaden eller de øvrige ovennævnte steder

inden for en afstand af 100 m fra det sted, hvor den seneste overtrædelse er begået.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder, for så vidt angår gadestrækninger, tilsvarende anvendelse med hensyn til den, overfor hvem stk. 1 i oftere gentagne tilfælde er bragt i anvendelse.“

Den gældende bestemmelse i politivedtægtens § 9 er af Københavns politi i et vist omfang anvendt over for mandlige prostituerede, der har fået påbud om ikke at tage ophold på visse gadestrækninger m. v. i den indre by.

II. Retsstillingen efter en eventuel ophævelse af § 230.

Også efter en eventuel ophævelse af § 230 vil homoseksuelle forbindelser med *personer under 18 år* stadig være kriminaliseret gennem bestemmelsen i § 225, stk. 2. For så vidt angår prostitutionsforhold ville ændringen imidlertid indebære, at strafansvaret fremtidig *alene* ville påhvile betaleren. Eventuel indgriben over for den prostituerede ville normalt kun kunne ske på grundlag af lov om børne- og ungdomsforsorg (lov nr. 193 af 4. juni 1964), jfr. navnlig denne lovs §§ 27-28. Over for den mest åbenlyse del af prostitutionen ville dog tillige de nævnte beværterlovs- og politivedtægtsbestemmelser kunne bringes i anvendelse.

Over for *personer mellem 18-21 år* ville alene homoseksuelle forførelsesforhold være strafbare, og strafansvaret ville i prostitutionsforhold også her kun påhvile betaleren. I tilfælde, hvor den prostituerede er *over 21 år*, ville forholdet for betaleren i alle tilfælde være straffrit. En indgriben over for en prostitueret over 18 år ville kun undtagelsesvis kunne ske på grundlag af loven om børne- og ungdomsforsorg, jfr. denne lovs § 29. Såfremt den prostituerede er uden lovligt erhverv, ville straffelovens § 199 derimod kunne bringes i anvendelse, ganske som med hensyn til anden prostitution. Med hensyn til muligheden for at benytte beværterloven og politivedtægtsbestemmelser henvises til bemærkningerne ovenfor.

Det skal blot tilføjes, at betalingsmodtageren naturligvis vil kunne afhøres som vidne under en sag mod en person, der er sigtet eller tiltalt for strafbart forhold.

III. Retsstillingen i Norge og Sverige.

Med hensyn til stillingen i Norge og Sverige kan man i det væsentlige henvide til bemærkningerne i den ovenfor nævnte betænkning om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen s. 84-86. Som baggrund for straffelovrådets vurdering skal dog anføres følgende:

1. *Norge.* Som nævnt i betænkningen foreslog det norske straffelovråd i en betænkning fra 1953, at den gældende bestemmelse i den norske straffelovs § 213, der generelt fastsætter straf for „utuktig omgængelse mellom personer av mannkjønn“, blev ændret, således at bestemmelsen fik følgende indhold:

„Med fængsel inntil 2 år straffes person over 18 år som foretar utuktig handling med en annen av samme kjønn under 18 år. Straffen kan falle bort når de to personer er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling. På samme måte straffes person over 21 år som

1. foretar utuktig handling med en annen av samme kjønn mellom 18 og 21 år som står i avhengighetsforhold til ham, eller
2. forleder en annen av samme kjønn mellom 18 og 21 år til utuktig handling med seg, eller
3. fremmer en annens utuktige handling med person av samme kjønn under 21 år.

Har gjerningsmannen trodd at den annen var over den alder som her er nevnt, men ikke vist tilbørlig aktsomhet i så måte, er straffen fængsel inntil 6 måneder.“

Straffelovrådet foreslog endvidere som ny bestemmelse (§ 379):

„Med bøter eller fængsel inntil 3 måneder straffes den som er med på å lede en forening eller annen sammenslutning eller et møte eller en annen sammenkomst som særlig er beregnet på tilslutning av homoseksuelle personer, uten at det føres forsvarelig kontroll for å hindre at personer under 21 år får adgang.

Har sammenkomster som nevnt i første ledd ført til at personer under 21 år har tilhold i eller utenfor lokalet, straffes på samme måte den som iverksetter, leder eller gir husrom for slige sammenkomster på

vedkommende sted etter at påtalemyndigheten har advart mot at møtevirksomheten blir fortsatt.

På samme måte straffes den som i blad eller tidsskrift som selges til andre enn faste abonnenter, kunngjør møte eller annen sammenkomst eller adgang til medlemskap i forening eller annen sammenslutning som nevnt i første ledd, eller som på annen måte sprer slik kunngjøring blant dem som ikke på forhånd er medlemmer af sammenslutningen, eller som medvirker hertil.“

Med hensyn til spørsmålet om indførelse af en særlig straffebestemmelse for homoseksuel prostitution refereres det i den norske betænkning, at der i straffelovkomiteens indstilling af 1925 (der ikke på dette punkt blev gennemført) var foreslået en sådan bestemmelse. Begrundelsen herfor var, at den mandlige prostituerede gennem den frygt for skammen, som behersker homoseksualitetens ofre, får en magt over disse „som ikke alene utsetter dem selv for de groveste utpresninger, men tillike kan gjøre ellers aktverdige mennesker til viljeløse redskaber i forbryterske planer. At loven truer prostitusjonen med straff, er ganske vist ingen tilstrekkelig beskyttelse mot utpresninger og forbrytersk påvirkning. Men noen hjelp yter en sådan straffe-trusel dog unektelig den annen part.“

Det norske straffelovråd anfører herefter, at man ikke i den gældende lov har nogen særlig bestemmelse om homoseksuel prostitution. Man antager ikke „at det vil være formålstjenlig å ha en slik bestemmelse, som utvivlsomt vil være vanskelig å håndheve. At det er grunn til å søke å bekjempe prostitusjonen, vil alle være enige i. Men det er liten grunn til å tro at det vil være noen hjelp i en straffebestemmelse.

Det vil muligens bli hevdet at forholdet blir et annet når en opphever straffebestemmelsen for homoseksualitet i sin alminnelighet. Men noen forandring av betydning vil det neppe medføre. Rådet minner om at straff for homoseksualitet praktisk talt aldri blir anvendt. Dertil kommer som også tidligere nevnt, at det som gir grunnlaget for utpresning, ikke er handlingens straffbarhet, men dens infamerende karakter. En prostitueret som forsøker utpresning, vil for øvrig kunne straffes etter den strenge bestemmelse i strl. § 266.

Når det gjelder barn under 18 år, vil verjerådet kunne treffe forføyninger overfor den som driver prostitusjon. For barn som står under verjerådets forsorg, gjelder det samme inntil 21 års alderen.

Den offentlige prostitusjon vil kunne straffes etter strl. § 378 også når den er av homoseksuell art, såfremt vilkårne etter denne paragraf for øvrig er til stede, nemlig når gjerningsmannen „ved ord, tegn eller uanstendig oppførsel på offentlig sted eller på noen måte som er egnet til å vekke offentlig forargelse, utvetydig oppfordrer eller innbyr til utukt“, eller når han „ved offentlig bekjentgjørelse søker innledet utuktig forbindelse.“

Rådet finner ikke grunn til å foreslå noen ny straffebestemmelse om homoseksuel prostitusjon.“

Der er ikke blevet fremsat noget lovfor-slag på grundlag af den norske betænkning, og efter det for straffelovrådet oplyste synes en ændring af de norske regler ikke aktuel.

2. Sverige. Den nye svenske straffelov (brottsbalken), der er trådt i kraft den 1. januar 1965, indeholder i 6 kap., 4 §, 2. stk., en bestemmelse, der indebærer, at homoseksuelle forhold i det væsentlige fortsat behandles efter regler svarende til de i 1944 indførte. Unge under 18 år er beskyttet af en generel forbudsregel, og aldersgruppen 18-21 år er beskyttet mod visse former for udnyttelse.

Specielt vedrørende prostitutionsforhold er imidlertid i 6 kap., 8 §, indført den nye regel, at „den som genom att utlova eller giva ersättning skaffar eller söker skaffa sig tillfällig könsförbindelse med någon som är under aderton år eller, om han är av samma kön, under tjuogoett år, dömes för förförelse av ungdom till böter eller fängelse i högst sex månader.“

Det fremgår af forarbejderne til denne bestemmelse, der med hensyn til homoseksuelle forhold i vidt omfang svarer til den i 1961 indførte og i 1965 atter ophævede bestemmelse i den danske straffelovs § 225, stk. 4, at den kun tager sigte på beskyttelse af ungdommen mod gadeprostitution o. lign. forhold. (Första lagutskottet anförte: „Såsom lagrådet framhållit vänder sig bestämmelserna mot utnyttjande av ungdom i

gataprostitution eller under liknende forhållanden. För lagrummets tillämplighet bör sålunda krävas, att fråga är om verklig ersättning“).

Der findes fortsat ikke i svensk ret nogen bestemmelse, der som den danske § 230 indeholder straffehjemmel over for den prostituerede selv.

IV. Den mandlige prostitutions omfang. De anvendte reaktioner.

Det er vanskeligt at bedømme problemets omfang.

I den officielle kriminalstatistik er overtrædelse af § 230 i næsten alle tabeller slået sammen med overtrædelser af §§ 228, 229 og 233-235. Der findes dog en opgørelse over antallet af domfældte mænd, opdelt i hoved- og biforbrydelser, hvor § 230 figurerer rent.

I årene 1956-64 er der i gennemsnit sket 44 domfældelser årligt, heraf 27 hvor § 230 var hovedforseelsen. Domfældelsesantallet svinger ujævnt omkring gennemsnittet, med det laveste antal, 29, i 1957, og det højeste, 57, i 1961.

For at få et nærmere billede af problemets omfang og behandling i praksis anmodede rådet ved skrivelse af 1. september 1965 politidirektøren i København om en redegørelse om spørgsmålet. Afskrift af skrivelser er vedlagt som bilag 1.

Ved skrivelse af 15. oktober 1965 — hvoraf afskrift er vedlagt som bilag 2 — fremsendte politidirektøren derefter en redegørelse fra 3. politiinspektorat (bilag 3).

På grundlag af de i redegørelsen givne oplysninger kan foretages følgende opstilling til belysning af udviklingen i København:

<i>Sigtet for overtrædelse af § 230:</i>	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Værnepligtige	8	8	15	9	18	23	19	20	19	15
Andre	68	66	61	68	67	67	99	64	56	51
I alt	76	74	76	77	85	90	118	84	75	66
<i>Afhørt i henhold til § 230¹⁾:</i>										
Værnepligtige	2	1	7	6	14	11	10	11	13	9
Andre	10	3	25	31	37	56	67	79	56	59
I alt	12	4	32	37	51	67	77	90	69	68

¹⁾ Det er af Københavns politi oplyst, at der under denne gruppe er medtaget drenge, der bringes til afhøring, fordi man har iagttaget deres omdreven i særlig udsatte kvarterer, og der er grund til at formode, at de i hvert fald har gjort *forsøg* på at overtræde § 230. I vidt omfang drejer det sig om drenge, om hvem man efter afhøringen ikke har grund til at formode, at de *har* overtrådt § 230.

De anførte tal viser en stigende tendens for årene 1956-1961, hvor antallet af sigtede kulminerede med 118. Tallet er i de seneste år faldet og var i 1964 66, eller mindre end i noget andet år i den omhandlede 10 årsperiode.

Uanset dette talmateriale er det Københavns politis opfattelse, at den mandlige prostitution er stigende.

Det anføres således, at „man har ret nøje kendskab til, hvorledes antallet af kvindelige prostituerede — og navnlig af de halvprostituerede — er afhængig af efterspørgs-

len. Det samme gælder den homoseksuelle prostitution, og i de senere år er efterspørgslen også på dette område vokset stærkt.“

Der henvises i øvrigt til bilag 3, punkt 2. Spørgsmålet blev drøftet på det nedenfor omtalte møde den 10. november 1966, hvor det bl. a. blev anført, at denne prostitutionsform er blevet vanskeligere at afdække, idet det er blevet mere almindeligt, at den prostituerede færdes blandt en bestemt kreds af homoseksuelle, og der derfor ikke finder så mange kontakter sted på offentlige

steder. Det blev også anført, at prostitutionen fra det indre København har bredt sig ud til omegnskommunerne, hvor den politimæssige behandling af disse sager må antages at være mindre effektiv.

På denne baggrund må straffelovrådet konstatere, at det ikke er muligt at få noget sikrere billede af den homoseksuelle prostitutions udvikling gennem de senere år.

Til belysning af reaktionen over for de personer, der har været sigtede, kan på grundlag af redegørelsen fra Københavns politi gives følgende oversigt for årene 1963 og 1964 (efter at der af det samlede materiale er udskilt 24 sager, der er sluttet på grund af bevisets stilling, og yderligere 32 sager, hvor § 230 ikke var hovedovertrædelsen):

<i>Tiltalefrafald:</i>	15-18 år	18-21 år	21-23 år	over 23 år	i alt
Tilsyn af børneværn	8	2	0	0	10
Tilsyn af Dansk Forsorgsselskab .	2	0	0	0	2
Uden tilsyn	8	10	5	2	25
I alt	18	12	5	2	37
<i>Betingede domme:</i>					
Tilsyn af børneværn	0	1	0	0	1
Tilsyn af Dansk Forsorgsselskab .	0	8	3	4	15
Uden tilsyn	0	11	1	4	16
I alt	0	20	4	8	32
<i>Ubetingede domme</i>					
	0	2	1	2	5
I alt	18	34	10	12	74

Det fremgår heraf, at tiltalefrafald og betingede domme er de dominerende reaktionsformer på dette område. Af det samlede materiale i en to-års periode på 74 sager er kun 5 afgjort med ubetingede domme. En gennemgang af disse 5 sager har vist, at der i alle tilfælde har foreligget særlige forhold, navnlig tidligere kriminalitet, der har begrundet anvendelsen af ubetinget straf.

En af foreningen Unge Mænds Vel udarbejdet oversigt over arbejdet i foreningens optagelseshjem (nu ungdomspension) viser, at man i tiden fra 7. december 1961 til 31. marts 1965 har haft 100 unge boende. I perioden 1. april 1964 til 31. marts 1965 blev der optaget 31 nye elever, medens der samme år blev udskrevet 32. Den anbringende myndighed var i 19 pct. af tilfældene Københavns børne- og ungdomsværn, i 46 pct. Københavns politi og i 35 pct. foreningen selv. Anledningen til anbringelsen er i 47 pct. af sagerne anført som overtrædelse af § 230, i 50 pct. mistanke om overtrædelse af denne bestemmelse, og i 3 pct. anden kriminalitet. Om afgørelsen af de sager, der foranledigede anbringelsen, er oplyst, at der

i 56 pct. af sagerne ikke blev rejst nogen tiltale, 27 pct. blev afgjort med betinget dom og 17 pct. med tiltalefrafald med børneværnstilsyn.

Med hensyn til den nærmere opbygning af det forsorgsarbejde, der udføres i forbindelse med foreningen Unge Mænds Vel og den af foreningen drevne ungdomspension, kan i det hele henvises til oplysningerne i bilag 3 med underbilag. Det skal her blot bemærkes, at foreningen arbejder i nær tilknytning til såvel Københavns politi som Københavns børne- og ungdomsværn.

Med hensyn til anvendelse af straffelovens § 199 i forbindelse med den mandlige prostitution har Københavns politi, jfr. bilag 3, punkt 4, oplyst, at man i april 1964 har indført den praksis at meddele sådanne pålæg til mænd over 18 år, der er sigtet eller med føje mistænkt for overtrædelse af § 230, når de pågældende ikke har kunnet sandsynliggøre, at de har et lovligt erhverv. I tiden 1. april 1964 til 31. august 1965 er der givet i alt 42 pålæg i henhold til § 199. I bilag 3, side 7, findes opstillinger over de pågældendes alder og tidligere kriminalitet og de

forsorgsmæssige foranstaltninger, der samtidig med pålægget blev iværksat. Det fremgår heraf, at over halvdelen (23) er henvist til foreningen Unge Mænds Vel.

Nærmere oplysninger om karakteren af de hjælpeforanstaltninger, der er truffet over for de 23 unge, der efter meddelelse af § 199-pålæg er henvist til foreningen, findes i bilag 3, underbilag 1. Det fremgår heraf, at 21 fik anvist arbejde og 17 bopæl, de fleste i foreningens ungdomspension. Over for 18 blev der yderligere ydet anden form for hjælp. I september 1965 mente man at kunne konstatere, at 11 af de unge var inde i en god og stabil udvikling. Af de resterende var en del udlændinge og unge fra provinsen, hvor man havde mistet kontakten efter at have formidlet rejse til hjemstedet.

Straffelovrådet kan herefter konstatere, at selv om den af prostitutionsudvalget foreslåede ordning med indførelse af særlige forsorgsforanstaltninger over for de prostituerede ikke er ført ud i livet, har man dog i praksis, hvor tiltalefrafald og betingede domme efter § 230 samt § 199-pålæg med tilbud om forsorgsmæssig hjælp er de dominerende reaktionsformer, i høj grad kunnet stille de forsorgsmæssige synspunkter i forgrunden ved bekæmpelsen af den mandlige prostitution.

V. Grundlaget for vurderingen af § 230.

Straffelovrådet har ved sin behandling af spørgsmålet lagt vægt på at belyse de træk ved den homoseksuelle prostitution og de mulige følger af sådan prostitution, som man særlig må hæfte sig ved, når man drøfter berettigelsen af den nugældende regel i straffelovens § 230. Rådet har indhentet forskellige udtalelser, hvis indhold man nærmere skal redegøre for i det følgende. Derimod har rådet ikke haft mulighed for at gennemføre — eller foranledige gennemført — egentlige undersøgelser med det formål at tilvejebringe et nyt materiale som grundlag for slutninger om personlighedsmæssige og sociale virkninger af homoseksuel prostitution.

I forbindelse med behandlingen af spørgsmålet om ophævelse af straffelovens § 225, stk. 4, indhentede justitsministeriet en udtalelse fra retslægerrådet om, hvorvidt en

person gennem homoseksuelle forhold kan påvirkes, således at hans seksuelle driftsretning ændres. Afskrift af retslægerådets udtalelse af 2. januar 1965 vedlægges som bilag 4. Det fremgår heraf, at retslægerådet på grund af den mangelfulde viden om homoseksuelle årsagsforhold m. v. ikke mener at kunne besvare spørgsmålet entydigt. Det kan dog „formodes, at visse — også overvejende heteroseksuelt indstillede — personer gennem varigere homoseksuelle forholds vanedannende virkning kan fikseres i et homoseksuelt adfærdsmønster. Erfaringerne taler imidlertid imod, at dette i almindelighed vil være ensbetydende med en varig undertrykkelse af evnen til heteroseksuel tilfredsstillelse; der vil således i almindelighed kun i uegentlig forstand være tale om en „ændring af driftsretningen“. Ved pubertetens afslutning — normalt omkring 18 års alderen — må den seksuelle driftsorganisation formodes at være „i så høj grad stabiliseret og fikseret, at den i almindelighed ikke lader sig influere varigt gennem ydre påvirkning. Efter rådets opfattelse vil en normalt heteroseksuelt eller overvejende heteroseksuelt indstillet mand over 18 år efter det her anførte således i almindelighed ikke kunne påvirkes således gennem homoseksuelle forhold, at hans seksuelle driftsretning ændres.“

For at få de lægelige spørgsmål yderligere uddybet anmodede straffelovrådet ved skrivelse af 22. juni 1966 (se bilag 5) retslægerrådet om supplerende oplysninger på nærmere angivne punkter.

Retslægerådets udtalelse af 4. oktober 1966 (bilag 6) kan sammenfattes således:

a) Hos en gruppe af biseksuelle personer, hvis størrelse ikke kan angives nøjagtigt, men som dog efter rådets opfattelse er af stærkt begrænset omfang, er driftsorganisationen usikker i den forstand, at disse personer vil kunne opnå seksuel tilfredsstillelse i såvel hetero- som homoseksuelle forhold.

I forløbet af et homoseksuelt resp. heteroseksuelt samliv vil disse personer for længere tid kunne fikseres i den pågældende driftsretning, således at den modsatrettede driftskomponent midlertidig undertrykkes. Der vil dog fortsat bestå en biologisk mulighed for „omslag“ eller tilbagevenden til den anden driftsretning, såfremt den pågældende

udsættes for den dertil svarende seksuelle stimulus. Efter rådets opfattelse kan man her nok tale om, at homoseksuelle forhold kan *påvirke* driftsretningen, men *påvirkningen* har ikke karakter af en *ændring*, „idet der alene er tale om en, kortere eller længere varende, men principielt reversibel fiksering af et i forvejen bestående seksuelt reaktionsberedskab.“

b) En vanemæssig fiksering i homoseksuelle forhold af den ovenfor omtalte karakter vil med den i vort samfund fremherskende indstilling til homoseksualitet „utvivlsomt kunne berede den pågældende personlige og sociale vanskeligheder, så længe det eller de homoseksuelle forhold består.“ Det er imidlertid rådets opfattelse, at et flertal af de pågældende personer før eller senere uden væsentligt besvær vil tilpasse sig en normal heteroseksuel samlivsform.

Det tilføjes i den forbindelse, at befolkningens almindelige holdning over for homoseksuelle kan medføre, at i særlig grad sensitive personer, der igennem længere tid har levet i homoseksuelle forhold, har vanskeligt ved i forhold til kvinder at acceptere sig selv som almindelige normale mænd.

c) Det har i diskussionen om den homoseksuelle prostitutions skadevirkninger været anført, at de prostituerede i særlig grad skulle blive vænnet til et hektisk seksualliv præget af varierende piringer og perversjoner, således at et heteroseksuelt forhold derefter bliver for „tamt“ for dem, og således at personligheden forsimples. Straffelovrådet har anmodet retslægerådet om at udtale sig om dette synspunkt.

Rådet finder det tvivlsomt — og ikke sandsynliggjort — at homoseksuelt samliv fremtræder mere hektisk eller med større varians end heteroseksuelt samliv, således at en tilbagevenden til heteroseksuelt forhold af den grund skulle blive vanskeliggjort.

Derimod er man enig i, at prostitution, såvel heteroseksuel som homoseksuel, indebærer en risiko for forsimpelse af personligheden.

d) Det er fra forskellige sider hævdet, at den homoseksuelle prostitution frembyder en større fare end den kvindelige prostitution for, at den pågældende bliver fikseret i en asocial levevis (arbejdsskyhed, parasitær levevis, kriminalitet m. v.). Retslægerådet har på straffelovrådets anmodning

taget stilling også til dette synspunkt og anfører, at enhver form for prostitution på uheldig måde vil kunne indvirke på den pågældendes muligheder for social tilpasning. Det må imidlertid anses for tvivlsomt, om den mandlige prostitution indebærer større risiko for fiksering i asocial levevis end den kvindelige. Dog kan der ved mandlig prostitution være en forøget risiko for sådan kriminalitet, der udelukkende knytter sig til prostitutionsforholdet (pengeafpresning, voldshandlinger).

Der foreligger ikke for retslægerådet dokumentation for, at den mandlige prostitution i almindelighed er udgangspunkt for kriminelle handlinger begået i de unge år. De homoseksuelt prostituerede rekrutteres i vid udstrækning fra befolkningskredse, hvis tilværelse er kendetegnet ved svigtende social tilpasning, hvorfor prostitutionen her er at opfatte som et led i de pågældendes unges generelt asociale tilværelsesform.

Særlig med henblik på spørgsmålet om de sociale følger af homoseksuel prostitution har straffelovrådet anmodet socialministeriet, Dansk Forsorgsselskab og direktoratet for fængselsvæsenet om at fremkomme med udtalelser.

Socialministeriet har i skrivelse af 29. september 1966 (bilag 7) henvist til udtalelser fra børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn og direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, hvortil ministeriet har kunnet henholde sig.

Det pædagogiske nævn har — uanset at børne- og ungdomsforsorgen ikke råder over et talmæssigt dokumenteret materiale til belysning af spørgsmålet — enstemmigt givet udtryk for den bestemte opfattelse, at en fuldstændig ophævelse af § 230 må anses for betænkelig. Man antager, at det har en gunstig psykologisk virkning over for de unge, at forsorgen knyttes til en straffesag med politiafhøring og indenretlig forundersøgelse, og at forsorgen gøres til et vilkår i tiltalefrafald. Endvidere er for så vidt angår personer over 18 år henvist til, at de fleste af dem, der efter nugældende praksis sigtes efter § 230, ikke ville kunne tildeles pålæg efter § 199, idet denne sidstnævnte bestemmelse forudsætter arbejdsledighed, medens de fleste sigtede endnu har nogen beskæftigelse. Nævnet kan derimod gå ind

for, at § 230 ændres, således at „førstegangs-overtrædelse“ alene kan medføre en advarsel, og således at tilsidesættelse af denne advarsel ved senere prostitutionsforhold kan medføre strafansvar.

Direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen har tilsluttet sig nævnets indstilling.

Dansk Forsorgsselskab har i en erklæring af 26. august 1966 (bilag 8) udtalt, at man er enig i, at den homoseksuelt prostitueredes tilværelse kan bidrage til at fremme en asocial levevis. Selskabet sidder imidlertid ikke inde med erfaringer, der kan støtte antagelsen af, at den homoseksuelle prostitution i denne henseende frembyder væsentlig større risiko end den kvindelige, heteroseksuelle prostitution.

Selskabet har herefter kunnet tilslutte sig det synspunkt, at der for den homoseksuelle prostitution anvendes samme regler som dem, der gælder for den heteroseksuelle prostitution. Gennemføres en ophævelse af § 230 ikke, kan selskabet tiltræde, at bestemmelsen ændres, således at førstegangs-overtrædere tildeles en advarsel og får tilbud om forsorgsmæssig bistand på frivilligt grundlag.

Direktoratet for fængselsvæsenet har i skrivelse af 9. september 1966 (bilag 9) udtalt, at fængselsvæsenets erfaringsmateriale på det omhandlede område er meget beskedent. Der hersker uenighed mellem lederne af de under fængselsvæsenet hørende anstalter med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt en tilværelse som homoseksuelt prostitueret kan forårsage eller bidrage til, at den pågældende føres ud i eller fikseres i en asocial levevis. Overlægerne ved forvaringsanstalterne i Horsens og Herstedvester er af den opfattelse, at homoseksuel prostitution ikke spiller nogen væsentlig rolle for asocial udvikling, medens de øvrige anstaltsledere, der har erfaringer på området, mener, at homoseksuel prostitution ofte har en sådan virkning.

Spørgsmålet om skadevirkninger af den homoseksuelle prostitution har yderligere været drøftet på et møde, som straffelovrådet afholdt den 10. november 1966. I mødet deltog repræsentanter for retslægerådet (overlæge, dr. med. Villars Lunn, overlæge, dr. med. K. Arentsen), Dansk forsorgsselskab (kontorchef Ammundsen), politidirektøren i København (politiinspektør Jersild), direktoratet for børne- og ung-

domsforsorgen (konsulent P. W. Perch), direktoratet for Københavns børne- og ungdomsværn (kontorchef Langeløkke), samt forstander Erling Lund, docent, dr. jur. Karl O. Christiansen, overlæge, dr. med. T. Vanggaard og overlæge, dr. med. Emma Vestergaard.

Retslægerådets repræsentanter præciserede, at der i rådets erklæring var lagt vægt på at belyse lægelige synspunkter vedrørende indstillingen af den seksuelle driftsretning. På grundlag heraf måtte man nærmest komme til den konklusion, at en særlig lovbestemmelse rettet mod homoseksuel prostitution ikke kunne begrundes med en frygt for, at sådan prostitution rummede en fare for ændring af driftsretningen. Rådet havde ikke i sin erklæring givet udtryk for nogen opfattelse vedrørende spørgsmålet om ophævelse af straffelovens § 230. Når det i mødet var fremhævet fra anden side, at de mandlige prostituerede udgør et socialt truet klientel, og at der derfor er et behov for at iværksætte sociale støtteforanstaltninger, kunne man ikke fra lægelig side modsige dette, men man fandt det ikke godtgjort, at en retslig reaktion i anledning af den homoseksuelle prostitution måtte være en absolut forudsætning for nyttevirkningen af disse sociale støtteforanstaltninger. Det tilføjedes, at det naturligvis er ønskeligt, at så mange som muligt gennemløber en harmonisk, heteroseksuel udvikling, men det beror på en misforståelse af rådets udtalelse af 4. oktober 1966, hvis man mener heri at kunne lægge, at en person over 18 år kan ændre sit seksuelle reaktionsberedskab ved at ændre sin seksuelle adfærd. En diskrepans mellem seksuel adfærd og seksuelt reaktionsberedskab vil utvivlsomt kunne berede den pågældende personlige og sociale vanskeligheder. Dette gælder i lige så høj grad heteroseksuelle, der indlader sig på homoseksuelle forhold, som det gælder homoseksuelle, der forsøger af „helbrede“ deres homoseksualitet ved at etablere heteroseksuelle forbindelser.

Repræsentanterne for børne- og ungdomsforsorgen gav udtryk for, at man nødig så, at det hensigtsmæssige samarbejde, man på grundlag af den særlige straffebestemmelse havde oparbejdet med Københavns politi, skulle bringes til ophør. Man fandt, at den nuværende retlige ordning frembød et hen-

sigtsmæssigt grundlag for iværksættelse af forsorgsforanstaltninger, og at dette grundlag kunne blive svækket, såfremt man alene skulle bygge på reglerne om børne- og ungdomsforsorg.

Dansk Forsorgsselskabs repræsentant oplyste, at selskabets indstilling byggede på det synspunkt, at man — i mangel på dokumentation af en særlig til den homoseksuelle prostitution knyttet skadevirkning — ud fra en almindelig lighedsgroundsætning måtte finde det rimeligst, at de to prostitutionsformer blev behandlet ens.

Særlig af forstander Erling Lund (Unge Mænds Vel) og overlæge Emma Vestergaard, der som psykiater er knyttet til foreningen, er det tidligere blevet anført, at man fra foreningens arbejde mener at have erfaring for, at der gennem den homoseksuelle prostitution kan ske varigere tilvæning til homoseksualitet, og på mødet blev det udtalt, at der i hvert fald var en særlig udtalt social fare forbundet med denne prostitutionsform. Det blev i denne forbindelse fremhævet, at den homoseksuelle prostitution — i modsætning til den kvindelige prostitution — er begrænset til de helt unge år, idet de prostituerede vil miste utugtskundernes interesse, når de bliver 22-23 år. Netop i de år, hvor den unge mand skulle uddanne sig eller vænne sig til en arbejdsmæssig indsats, vil han blive ført ud i en asocial tilværelse.

VI. Straffelovrådets synspunkter.

1. § 230.

Efter straffelovens § 199 straffes den, som undlader at efterkomme politiets pålæg om at søge lovligt erhverv. Pålæg kan bl. a. gives til den, der driver utugt som erhverv, d. v. s. lever af prostitution. § 199 lægger i den forbindelse ikke vægt på de seksuelle forholds karakter. § 199 er således en generel bestemmelse om grundlag for strafansvar for den, der driver erhverv ved heteroseksuel eller homoseksuel prostitution. Det har ligget uden for straffelovrådets opgave at foretage en nærmere vurdering af denne almindelige bestemmelse.

I forhold til § 199 er § 230 en skærpende særregel om homoseksuel prostitution. Skærpsen ligger navnlig på to punkter. For det

første er der i § 230 tale om en direkte kriminalisering af betalingsmodtagelse, idet ansvaret ikke er betinget af en forudgående politimæssig advarsel. For det andet rammer ansvaret også den, der har et lovligt erhverv og ikke driver homoseksuel prostitution erhvervsmæssigt. Den praktiske konsekvens af disse forskelle er, at den enkeltstående betalingsmodtagelse for homoseksuelt forhold umiddelbart giver grundlag for dom eller tiltalefrafald, uden at advarsel skal være givet, og uden at der behøver at blive foretaget nogen bedømmelse af sigtedes erhvervsmæssige eller øvrige sociale forhold.

Der er i straffelovrådet enighed om, at man i hvert fald kan bringe § 230 i større overensstemmelse med § 199 ved at gøre forudgående politimæssig advarsel til en betingelse for strafansvar efter § 230, jfr. herom nærmere nedenfor.

Et vanskeligere spørgsmål er, om der overhovedet er tilstrækkelig grund til at opretholde en særlig bestemmelse om strafansvar for den, som (efter at være advaret af politiet) modtager betaling for et homoseksuelt forhold, uanset at han ikke driver erhverv ved sådan prostitution. Som baggrund for en besvarelse af dette spørgsmål vil det være hensigtsmæssigt at præcisere nogle principielle synspunkter vedrørende straffelovgivningens stilling til disse problemer.

Det hævdes undertiden, at de ovenfor gengivne regler er udtryk for en forskelsbehandling af mandlig og kvindelig prostitution eller — som det også udtrykkes — en „diskrimination“ over for mandlige prostituerede. Det bør dog herved bemærkes, at straffeloven ikke sondrer mellem mandlig og kvindelig prostitution; den indeholder en regel om *homoseksuel* prostitution (§ 230), der fremtræder som et supplement til en hovedregel om *al* prostitution, heteroseksuel såvel som homoseksuel, mandlig såvel som kvindelig (§ 199). Når der dog er en vis berettigelse i at tale om forskelsbehandling af mandlige og kvindelige prostituerede, skyldes det den kendsgerning, at den homoseksuelle prostitution næsten udelukkende forekommer som mandlig prostitution, medens den heteroseksuelle prostitution helt overvejende er en kvindelig prostitution. Den skærpende regel i § 230 rammer

derfor rent faktisk kun mænd, medens kvindelige prostituerede kun straffes, når de driver utugt som erhverv.

En særregel i skærpende retning om homoseksuel prostitution må kunne begrundes og forsvares ud fra hensyn, som det er berettiget at varetage gennem straffelovgivningen. Rådet ønsker i den forbindelse at pege på, at en tilstrækkelig begrundelse næppe kan gives alene ved en henvisning til, at homoseksuelle betalingsforhold anses som særlig umoralske eller stødende efter en herskende moralopfattelse i samfundet. Man henviser herom til bemærkninger i rådets betænkning om straf for pornografi, hvor rådet lagde vægt på at undersøge, om en kriminalisering fandt støtte i antagelser om en særlig risiko for psykiske skadevirkninger eller i øvrigt for uheldige virkninger for samfundet eller enkeltpersoner.

Straffelovens regler er også uden for prostitutionsforhold udtryk for en forskelsbehandling af heteroseksuelle og homoseksuelle forhold. Medens heteroseksuelt forhold (samleje eller andet kønsligt forhold) til børn og unge kun er strafbart, når den unge part i forholdet er under 15 år (§§ 222, 224, 226), er homoseksuelt forhold strafbart, når det finder sted med en person under 18 år (§§ 225, 226). Begrundelsen for denne forskel må overvejende søges i den betragtning, at der for personer under 18 år — måske bortset fra et forholdsvis lille antal unge med en tidligt fikseret homoseksuel driftsretning — i almindelighed vil være større risiko for psykologiske og sociale skadevirkninger forbundet med homoseksuelle end med heteroseksuelle forhold. Selv om de nævnte regler om aldersgrænser ikke foreligger til drøftelse i den foreliggende sammenhæng, finder rådet anledning til at bemærke, at forskellen mellem de for heteroseksuelt og homoseksuelt forhold fastsatte aldersgrænser må anses for velbegrundet ud fra de hensyn til beskyttelse af børn og unge mennesker, som skal varetages af straffelovgivningen. Med hensyn til aldersgrænserne vedrørende beskyttelse mod heteroseksuel og homoseksuel forførelse henvises til bemærkningerne nedenfor.

Selv om reglerne om prostitution ikke er begrænset til at angå unge mennesker, er det efter rådets opfattelse først og fremmest

hensynet til beskyttelse af unge, der kommer i betragtning som begrundelse for reglen i straffelovens § 230. Rådet har derfor, som det fremgår af bemærkningerne ovenfor under IV. og V., lagt vægt på at indhente oplysninger om aldersfordelingen blandt de efter § 230 sigtede personer og om de mulige følger af unge menneskers homoseksuelle prostitutionsforhold.

Efter de fremkomne oplysninger fra lægelig side må man gå ud fra, at der generelt set er en forholdsvis ringe risiko for, at homoseksuelle forhold bevirker en fiksering af en *homoseksuel driftsretning* hos unge mennesker. Noget sikkert lægevidenskabeligt grundlag for at udtale sig om denne risiko har man ikke, men det antages, at den seksuelle driftsretning normalt vil være fastlagt omkring 18 års alderen. Efter dette alderstrin vil der næppe være tale om ændringer af driftsretningen. Det kan forekomme, at bisekstuelt orienterede personer — herunder personer som er overvejende heteroseksuelt indstillet — for en tid fikseres i homoseksuelle vaner, men efter lægelig opfattelse vil flertallet af disse personer senere uden væsentligt besvær kunne tilpasse sig en normal heteroseksuel samlivsform.

Straffelovrådet må herefter konkludere, at risikoen for en ændring af den seksuelle driftsretning ikke i sig selv kan begrunde en særregel om modarbejdelse af homoseksuel prostitution. Det bemærkes herved, at der for så vidt angår unge under 18 år — d. v. s. under det alderstrin, hvor driftsretningen efter de lægelige oplysninger normalt må anses for fastlagt — dels sker en modarbejdelse af homoseksuelle forhold gennem reglen i straffelovens § 225, stk. 2 (jfr. om uagtsomhed med hensyn til den unges alder § 226), dels foreligger mulighed for anvendelse af forsorgsforanstaltninger i medfør af lovgivningen om børne- og ungdomsforsorg. Om disse spørgsmål henvises til bemærkninger nedenfor.

Der må efter rådets opfattelse lægges større vægt på risikoen for, at unge mennesker — også unge over 18 år — gennem homoseksuelle forhold kan komme ud i *socialt vanskeligheder*. Københavns politi og den i København virkende forsorgsorganisation „Unge Mænds Vel“ (herunder dennes psykiatriske konsulent) har med styrke

gjort gældende, at homoseksuel prostitution i betydeligt omfang bidrager til at skabe sociale vanskeligheder, som er alvorligere end dem, man kender fra den kvindelige prostitutions område. Man oplyser endvidere, at der som følge heraf består et udtalt behov for at gribe ind med forsorgsmæssige foranstaltninger, som kan bidrage til at holde de unge uden for homoseksuel prostitution og til at lette deres resocialisering. Det anføres, at denne opgave ikke vil kunne løses tilfredsstillende på grundlag af loven om børne- og ungdomsforsorg og straffelovens § 199, dels fordi problemet i væsentlig grad angår unge over 18 år, dels fordi § 230 også over for personer under 18 år frembyder et mere effektivt grundlag for offentlige indgreb, og endelig fordi flertallet af de mandlige prostituerede har arbejde og derfor ikke omfattes af straffelovens § 199. Vedrørende disse synspunkter henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under V og til de vedlagte erklæringer.

Det må efter straffelovrådets opfattelse beklages, at der ikke foreligger en mere indgående dokumentation vedrørende de sociale skadevirkninger af homoseksuel prostitution og vedrørende arten og effektiviteten af de forsorgsforanstaltninger, som nu anvendes. Når man skal tage stilling til straffelovens § 230, må man i væsentligt omfang bygge på almindeligt holdte udtalelser om de erfaringer, der er indhøstet i forbindelse med det politimæssige og forsorgsmæssige arbejde. Men det må på den anden side erkendes, at tilvejebringelsen af mere systematiske og detaljerede oplysninger om personlighedsmæssige og sociale udviklingsforløb og om forsorgsarbejdets art og effektivitet frembyder store vanskeligheder.

Straffelovrådet anser det for sandsynligt, at homoseksuel prostitution kan fremkalde eller forstærke et udviklingsforløb, hvor den unge udsættes for betydelige sociale vanskeligheder og for en personlighedsmæssig forsimpning, og hvor der bl. a. består en risiko for visse former for kriminalitet, der udspringer af kontakten med den betalende part. Man mener derfor at måtte lægge til grund, at der består et behov for at iværksætte egnede foranstaltninger til modarbejdelse af sådanne uheldige følger.

Rådet ønsker endvidere at fremhæve, at hovedformålet med en eventuel oprethol-

delse af straffelovens § 230 må være at bevare et særligt grundlag for kontrol med den homoseksuelle prostitution og for anvendelsen af forsorg. Frihedsstraf må, som også hidtidig praksis synes at vise, spille en underordnet rolle på dette område.

Der er imidlertid ikke i rådet enighed med hensyn til besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt en opretholdelse af straffelovens § 230 kan finde tilstrækkelig begrundelse i de ovenfor anførte synspunkter.

Et flertal af rådets medlemmer (Hurwitz, Erik Andersen og Olafsson) udtaler herom:

Af de til brug for rådets behandling af sagen fremskaffede oplysninger fremgår det, at anvendelsen af straffelovens § 230 over for den homoseksuelle prostitution har haft et klart socialt sigte. Der er i en periode af to år kun idømt 5 frihedsstraffe, medens der i et betydeligt antal tilfælde er truffet forsorgsmæssige foranstaltninger. Der er således givet tiltalefrafald eller betinget dom med tilsyn af børneværn eller Dansk Forsorgsselskab i 28 tilfælde. Hertil kommer, at man i de øvrige 41 tilfælde, hvor der er givet tiltalefrafald eller betinget dom, efter hvad der er oplyst af „Unge Mænds Vel“ kan regne med, at der er ydet uformel forsorgsmæssig bistand i form af rådgivning og praktisk hjælp. Efter alt foreliggende mener flertallet at måtte gå ud fra, at der har været en reel trang til at yde forsorgsmæssig hjælp i de pågældende sager.

Også bortset fra behandlingen af den homoseksuelle prostitution er det anerkendt, at straffelovgivning kan anvendes i tilfælde, hvor den samfundsmæssige indgriben væsentligst er begrundet i ønsket om at yde den pågældende en forsorgsmæssig hjælp. Dette gælder bl. a. behandlingen af den heteroseksuelle prostitution, der er baseret på bestemmelsen i straffelovens § 199. Behovet for en regulering gennem straffebestemmelser ville naturligvis bortfalde, såfremt der kunne opstilles hensigtsmæssige regler i forsorgslovgivningen. Dette er imidlertid ikke hidtil sket, og som tidligere bemærket har det ligget uden for straffelovrådets opgave at tage stilling til det almindelige grundlag for behandlingen af prostitutionsforhold, der findes i § 199. Det bør blot i denne forbindelse nævnes, at samtlige de myndigheder, straffelovrådet har været i

forbindelse med ved behandlingen af det her omhandlede spørgsmål, har anset det for klart, at homoseksuelle prostitutionsforhold indebærer så betydelige risici for skader af personlighedsmæssig og social karakter, at en samfundsmæssig indgriben, specielt over for yngre udøvere, må anses for absolut velbegrundet og nødvendig.

At begrundelsen for anvendelse af bestemmelsen i § 230, således som forholdene foreligger nu, må søges i ønsket om at yde de homoseksuelt prostituerede en forsorgsmæssig hjælp, hvis effektivitet må antages i nogen grad at bero på den bagved liggende straffetruassel, kan derfor ikke i sig selv motivere en ophævelse.

Et for flertallet væsentligt spørgsmål har herefter været, om man gennem anvendelse af § 199 ville kunne yde en lige så effektiv hjælp til de homoseksuelle prostituerede, som man gennem bestemmelsen yder de heteroseksuelle prostituerede. § 199 finder, som det fremgår af afsnit IV, allerede i et vist omfang anvendelse også over for den homoseksuelle prostitution, nemlig i de tilfælde, hvor den pågældende er helt uden erhverv. Bestemmelsens anvendelsesmuligheder over for denne prostitutionsform er imidlertid i praksis stærkt begrænset. De mandlige prostituerede er meget ofte værnepligtige, lærlinge, skoleelever eller gadehandlere, således at der ikke er mulighed for at give dem pålæg om at søge lovligt erhverv. Der forekommer tilfælde, hvor det over for en mandlig prostitueret er udelukket at anvende § 199, selv om den pågældende er uden fast bopæl og overnatter på trappegange o. lign.

Man må herefter konstatere som en praktisk erfaring, at de homoseksuelle prostituerede erhvervsmæssigt udviser sådanne forskelle i forhold til de kvindelige prostituerede, at man ikke på grundlag af § 199 vil have mulighed for samfundsmæssig indgriben i samme omfang som over for den kvindelige prostitution — typisk den prostitution, der giver sig offentligt til kende, hvor kontakterne indledes på gader og i restaurationer.

Det må forekomme mindre rimeligt alene for at opnå en formal lovgivningsmæssig ligestilling af de to prostitutionsformer, der i praksis fremtræder forskelligt, at ophæve § 230, når bestemmelsen er praktiseret på

en måde, der ikke i realiteten kan kritiseres.

Dette gælder, uanset om man betragter den homoseksuelle prostitution blot som lige så skadelig, eller man betragter den som mere skadelig end den heteroseksuelle. Medens man med hensyn til de sociale skadevirkninger kan henvise til bemærkningerne ovenfor, skal man på dette sted blot pege på, at den kriminalitet, der finder sted i umiddelbar forbindelse med homoseksuel prostitution — navnlig pengeafpresning og vold — normalt er af en alvorligere karakter end den kriminalitet — typisk tyveri — der er knyttet til den kvindelige prostitution.

I overensstemmelse med de fra Københavns politi, forsorgsorganisationen Unge Mænds Vel, Københavns børne- og ungdomsværn og direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen foreliggende udtalelser finder flertallet herefter ikke, at det kan anses for forsvarligt at ophæve § 230. Ligeledes i overensstemmelse med de foreliggende udtalelser kan flertallet derimod gå ind for, at § 230 ændres, således at der fremtidig, ligesom i § 199, kræves tilside-sættelse af en forudgående politimæssig advarsel, for at et strafansvar skal kunne gøres gældende, jfr. nedenfor s. 39.

Et medlem (Waaben) udtaler:

Som det tidligere er fremhævet, betegner § 230 en skærpeelse i forhold til § 199 derved, at strafansvaret ikke er betinget af, at homoseksuel prostitution drives som erhverv. Denne afvigelse fra § 199 er principielt betænkelig og kan næppe forsvares på grundlag af de foreliggende oplysninger om den homoseksuelle prostitutions karakter og om behovet for forsorg.

Det synes klart, at § 230 efter sin ordlyd omfatter forhold, som ikke bør kunne straffes, f. eks. kønsligt forhold på det helt private plan mellem to 25-årige homoseksuelle, hvor den ene modtager betaling af den anden. At sådanne forhold formentlig ikke er typiske for den homoseksuelle prostitution og i hvert fald sjældent kommer til politiets kundskab, kan ikke ændre den kendsgerning, at kriminaliseringen i § 230 går for vidt.

Det må da også antages, at forslag om at opretholde § 230 ikke (længere) motiveres

med et ønske om at straffe de forhold, som bestemmelsen efter sin ordlyd omfatter, men derimod af et ønske om ad strafferetlig vej at muliggøre en hensigtsmæssig forsorg eller støtte for unge mennesker og at øge sådanne foranstaltningers effektivitet gennem en straffetrussel. Hertil kommer, at man gennem kriminalisering af disse betalingsmodtageres forhold vil styrke mulighederne for at føre politimæssig kontrol med de forhold, under hvilke homoseksuelle forbindelser kommer i stand, særlig på gader og i restauranter.

Det er i sig selv en betænkelig fremgangsmåde at benytte kriminalisering i straffeloven som middel til at etablere og iværksætte egnede forsorgsformer, når det drejer sig om en adfærd, som ikke er klart strafværdig, og som man gennemgående ikke ønsker at ramme med den straf, som kriminaliseringen er udtryk for. Såfremt der forelå en tilfredsstillende løsning inden for forsorgslovgivningens rammer, ville der formentlig ret let kunne opnås enighed om, at det var ønskeligt at holde disse forhold uden for straffelovgivningens område, således at man undgik at skulle true de pågældende med straf for at blive i stand til at hjælpe dem. Når der ikke findes fuldt dækkende regler i forsorgslovgivningen, bliver spørgsmålet, om man da må affinde sig med en reaktion på strafferetligt grundlag, og om dette grundlag bør række videre end det, der gælder for anden prostitution.

Ved at begrænse strafbarheden i § 199 til den erhvervsmæssige prostitution har man givet udtryk for, at der er områder af den heteroseksuelle prostitution, som bør ligge uden for strafferettens rækkevidde. Man har været opmærksom på, at der er et ikke ubetydeligt antal unge kvinder, som på grund af begyndende prostitution eller udtalt halvprostitution trues af social deroute og af en ugunstig personlighedsmæssig udvikling, men som samtidig har et lovligt erhverv. Medens disse kvinder ikke kan straffes, omfatter § 230 den, der gør sig skyldig i modtagelse af betaling for homoseksuelt forhold, selv om han i øvrigt lever under relativt stabile forhold og har arbejde.

Som argument for den strengere regel i § 230 er det ikke tilstrækkeligt at henvise til, at den homoseksuelle prostitution oftest udøves af personer, som har et lovligt er-

hverv, medens kvindelig prostitution typisk er heltidsbeskæftigelse, og at kriteriet i § 199 derfor ville være utilstrækkeligt over for disse mænd. Særreglen i § 230 synes alene at kunne begrundes, hvis det kan sandsynliggøres, at homoseksuelle prostituerede, som har arbejde, frembyder en væsentlig anden og alvorligere risiko for psykisk eller socialt uheldige følger (personlighedsmæssig forsimpning, deroute, kriminalitet etc.) end de tilsvarende grupper af unge kvinder, som giver sig af med prostitution, men som har arbejde. Det forekommer imidlertid særdeles tvivlsomt, om de af § 230 omfattede unge mænd udgør en gruppe, som med hensyn til arten og graden af den risiko, der truer dem, er væsentligt forskellig fra den gruppe af unge kvinder, hvis prostitution ligger uden for området af § 199.

Ved bedømmelsen af, om det er berettiget at opretholde særreglen i § 230, må det samtidig tages i betragtning, hvor store eller små grupper af unge det drejer sig om, og om behovet for særlige foranstaltninger til dels kan imødekommes på andre måder.

De foreliggende statistiske oplysninger om § 230 tyder ikke på, at der i noget stort antal tilfælde er behov for at iværksætte forsorg i forbindelse med dom eller tiltalefrafald. Som nævnt ovenfor blev der i København i 1963-64 truffet i alt 74 afgørelser ved dom eller tiltalefrafald for overtrædelse af § 230 som den vigtigste eller eneste forseelse, altså ca. 35 sager pr. år. Af de 69 sager, som blev afgjort ved betinget dom eller tiltalefrafald, gav kun 28 (eller 14 pr. år) anledning til at anordne forsorg, medens ikke mindre end 41 sager sluttede uden tilsyn i denne to års periode. Efter det om den specielle københavnske praksis oplyste må man gå ud fra, at der i et yderligere antal sager om sigtede og såkaldte „mistænkte“ efter § 230 er givet tilbud om hjælp på et uformelt grundlag. Den omstændighed, at man i sådanne sager finder at kunne undvære et grundlag i form af dom eller tiltalefrafald med fastsatte vilkår, tyder ikke på, at der har været et udtalt behov for at modvirke en truende social deroute. Man må formentlig konkludere, at de foreliggende tal vedrørende sigtelser og afgørelser i § 230-sager tyder på, at problemet er af forholdsvis begrænset omfang, og at be-

høvet for at forebygge alvorlige komplikationer for de unge ikke har givet sig særlig klare udtryk i arten af de afgørelser, som træffes i sagerne. Dette kan tænkes at hænge sammen med, at der kun kan regnes med en vis generel eller fjernere risiko for den, som indlader sig i homoseksuelt betalingsforhold, medens der kun i et mindre antal tilfælde foreligger en manifest risiko, som opfordrer til at iværksætte forsorgsforanstaltninger.

Såfremt § 230 ophæves, vil det i nogle tilfælde være muligt at anvende børne- og ungdomsforsorgslovens regler og fremgangsmåder uden tilknytning til sigtelse eller mistanke for et strafbart forhold. For så vidt angår personer over 18 år, synes der at være et antal sager, i hvilke man efter den i 1964 indledte praksis finder grundlag for at give pålæg efter § 199. Man må i den forbindelse være opmærksom på, at Dansk Forsorgsselskab, som normalt har tilsyn med personer over 18 år, ikke har anset det for nødvendigt at opretholde § 230. Det skal endelig tilføjes, at også politivedtægten i nogle tilfælde vil afgive grundlag for en afhøring og dermed for en kontakt med de unge, ved hvilken der kan ydes tilbud om bistand.

Selv om ophævelsen af § 230 utvivlsomt vil bevirke, at politiet og forsorgen kommer i kontakt med færre unge end nu, er der næppe grund til at frygte, at dette vil føre til alvorlige ulemper. Bortfaldet af § 230 vil endog kunne indebære den fordel, at man befrier de unge for noget af den sociale stempling, som sikkert følger af den nuværende ordning.

Frem for alt vil ophævelsen af § 230 imidlertid fjerne de ovenfor omtalte principielle betænkeligheder ved at kriminalisere betalingsmodtagelse for homoseksuelt forhold i et omfang, som ikke er rimeligt, og som ikke harmonerer med den almindelige holdning til prostitution, som har fundet udtryk i straffeloven. Disse betænkeligheder ville vel blive lidt afsvækket, hvis man indførte den udtrykkelige regel, at den første forseelse kun kunne medføre advarsel. Nogen væsentlig ændring af de nu anvendte fremgangsmåder ville denne lovændring dog efter det oplyste ikke bevirke, og den ville heller ikke ændre noget ved det forhold, at der principielt anlægges et andet syn på

homoseksuelle betalingsforhold end på heteroseksuel prostitution.

Det skal blot tilføjes, at svensk ret, hvis regler om homoseksuelle forhold ellers stort set svarer til de danske, ikke har nogen til vor § 230 svarende regel om straf for modtagelse af betaling. Heller ikke det norske straffelovråd mente at kunne gå ind for en sådan bestemmelse, da man i 1953 afgav forslag om ændrede regler til afløsning af det (endnu gældende) generelle straffebud om homoseksuelt forhold.

2. § 225, stk. 3.

§ 225, stk. 3, om forførelse til homoseksuelt forhold er citeret i afsnit I. Bestemmelsen har ikke hidtil haft nogen praktisk betydning, og der er ikke grund til at antage, at dette forhold vil ændre sig i fremtiden.

Da særlige regler for homoseksuelle forhold kun bør opretholdes, hvor der på grund af faktiske forskelligheder mellem seksualitetsformerne kan antages at være et særligt behov herfor, og et sådant behov ikke har vist sig i forhold til § 225, stk. 3, er det straffelovrådets opfattelse, at denne bestemmelse bør ophæves.

3. § 199.

§ 199 er gengivet i afsnit I. Strafferammen er fængsel indtil 1 år.

I § 230 blev strafferammen i 1961 ændret fra fængsel i indtil 2 år til hæfte eller fængsel indtil 1 år. Der blev i motiverne henvist til, at maksimum herved kom i overensstemmelse med maksimum i § 199. Med hensyn til optagelse af *hæftestraf* i rammen i § 230 anførtes det, at man — da § 230 omfatter modtagelse af betaling i enkelttilfælde — fandt det hensigtsmæssigt at åbne mulighed for efter omstændighederne at anvende en kortere frihedsstraf end fængsel i 30 dage.

Det ovenfor under 1. omhandlede forslag fra flertallet om, at der ved førstegangsovertrædelse af § 230 ikke kan idømmes straf, men alene gives en politimæssig advarsel, vil indebære, at den nævnte forskel mellem § 230 og § 199 reduceres. Efter begge bestemmelser vil straf kun komme på tale, hvis den pågældende sætter sig ud over en tidligere givet advarsel eller et pålæg.

Det må herefter være rimeligt at fastsætte strafferammerne ens i de to bestem-

melser, og rådet foreslår, at § 199 ændres, således at der optages hæfte i strafferammen.

4. § 236.

Bestemmelserne i § 236 om forbud mod ophold på bestemte steder m. v. er omtalt ovenfor under I.

Straffelovrådet har overvejet, om der er anledning til at foreslå ændringer i § 236, således at bestemmelsen får et videre anvendelsesområde med henblik på forebyggelse af homoseksuelt forhold til børn og unge under 18 år. Der kunne bl. a. være tale om at indføre adgang til at give pålæg om, at en domfældt person ikke på sin bopæl, i forretningslokaler m. v. må *modtage besøg* af personer under 18 år. En sådan ændring ville betyde en udvidelse af den nuværende regel om forbud mod at lade unge *„tage ophold i deres bolig“*.

Rådet har dog ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå nogen ændring i § 236. Bestemmelsen er hidtil anvendt meget lidt i praksis, og en udvidelse som foran nævnt ville derfor kun kunne få praktisk betydning under forudsætning af en ændring af de praktiske retningslinjer for anvendelsen af pålæg efter § 236. En sådan kursændring har rådet ikke ment at kunne gå ind for uden nærmere undersøgelse af den nuværende praksis, af behovet for opholdspåbud m. v. og af pålæggenes effektivitet. Det bemærkes herved, at der formentlig også kunne blive tale om ændringer for så vidt angår de pålæg, som gives over for personer dømt for strafbart heteroseksuelt forhold.

Det tilføjes, at visse pålæg uden for området af § 236 kendes i praksis som vilkår for prøvelsladelse og også vil kunne anvendes som vilkår i betingede domme.

5. Beværterloven.

De bestemmelser i beværterlovens §§ 32, 35 og 36, der kan anvendes til at modvirke, at restauranter anvendes som kontaktsteder for den homoseksuelle prostitution, er gengivet i afsnit I.

Spørgsmålet om en mere effektiv håndhævelse af bestemmelserne har i forbindelse

med rådets arbejde været drøftet indgående med Københavns politi. Der er herunder fra politiets side givet udtryk for, at man på forskellige punkter ville søge praksis skærpet.

Der er nu nedsat et udvalg under handelsministeriet med henblik på at foretage en revision af beværterloven. I dette udvalg er også Københavns politi repræsenteret.

Under hensyn hertil har straffelovrådet ikke fundet anledning til i forbindelse med denne indstilling at foretage en nærmere gennemgang af beværterlovens bestemmelser.

VI. Udkast til lov om ændringer i borgerlig straffelov.

1. I § 199 ændres:

„For løsgængeri med den i § 198 foreskrevne straf“ til „med hæfte eller med fængsel indtil 1 år“.

2. § 225, stk. 3, ophæves.

3. § 230 affattes ifølge flertallets forslag således:

„Den, der imod politiets advarsel modtager betaling for kønsligt forhold til en person af samme køn, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 1 år. Advarsel efter denne bestemmelse har gyldighed for 5 år.“

Bemærkninger til lovudkastet.

Til nr. 1.

Der henvises til bemærkningerne i afsnit VI, 3.

Til nr. 2.

Der henvises til bemærkningerne i afsnit VI, 2.

Til nr. 3.

Der henvises til bemærkningerne i afsnit VI, 1.

Udtrykket „den, der imod politiets advarsel“ og bestemmelsens sidste pkt. er i overensstemmelse med den i straffelovens § 197 anvendte formulering.

Der er ikke ved anvendelse af udtrykket „for kønsligt forhold til“ tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til udtrykket „for at øve kønslig usædelighed med“ i den gældende bestemmelse.